

Gmina Tyczyn

Nr 11 (557)
29.11. - 20.12.2015 r.

Cena 1,50 zł

GŁOS TYCZYNA

PISMO SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Borek Stary

Hermanowa

Kielnarowa

Matysówka

Tyczyn

97. ROCZNICA ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI

W numerze:

- Obchody Narodowego Święta Niepodległości
- Uroczyste otwarcie Domu Ludowego w Borku Starym
- Młodzieżowa Rada w Tycynie
- Co rodzice powinni wiedzieć o cyberprzemocy
- Jakie choroby zjadamy z żywnością?

Obchody Święta Odzyskania Niepodległości

w Tyczynie

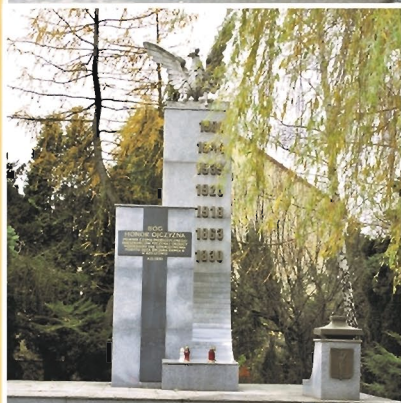
Msza św. w intencji Ojczyzny pod przewodnictwem ks. proboszcza Mariana Czenczka

Poczty Sztandarowe AK i SP w Tyczynie

Delegacja na chwilę przed złożeniem wieńców i kwiatów pod pomnikiem Czynu Patriotycznego

Biel i czerwień dodawały poważnym artystom - uczniom SP w Tyczynie

Rada Miejska uchwaliła

23.10 br. na sesji Rady Miejskiej w Tyczynie radni wysłuchali informacji nt. organizacji pracy Przychodni Rejonowej w Tyczynie oraz podjęli uchwały w sprawach:

- **Przyjęcia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Tyczyn.** Nowelizacja ustawy z dnia 13.09.1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2013 r., poz. 1399 z późn. zm.) wprowadziła zapisy mówiące o zmianie częstotliwości odbioru odpadów komunalnych. Dopuszcza się zróżnicowanie częstotliwości odbierania odpadów w zależności od ich wytwarzania i ilości (w okresie od kwietnia do października częstotliwość odbierania zmieszanych odpadów komunalnych oraz bioodpadów stanowiących odpady komunalne nie może być rzadsza niż raz na tydzień z budynków wielokomunalnych i nie rzadsza niż raz na dwa tygodnie z zabudowy jednorodzinnej. W przypadku gmin wiejskich oraz części wiejskiej gmin miejsko-wiejskich częstotliwość odbierania zmieszanych odpadów komunalnych oraz bioodpadów stanowiących odpady komunalne może być rzadsza).
- **Określenia sposobu i zakresu świadczenia usług dotyczących odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i ich zagospodarowania w zamian za uiszczoną opłatę,** w szczególności ilość odpadów komunalnych, częstotliwość i sposób świadczenia usług.
- **Zaciągnięcia zobowiązania na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych pochodzących od właścicieli nieruchomości zamieszkałych w Gminie Tyczyn.** Zobowiązanie dotyczy zabezpieczenia środków w budżecie gminy na rok 2016 na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych pochodzących od mieszkańców Gminy Tyczyn.
- **W sprawie wspólnej z Powiatem Rzeszowskim realizacji zadania pn. „Przebudowa dróg gminnych Nr 108921R Kielnarowa – Matysówka oraz Nr 108921R Matysówka – Kielnarowa”** realizowanego w ramach programu wieloletniego pod nazwą „Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019”. Zadanie przewidziane jest do realizacji w 2016 r.
- **Udzielenia pomocy finansowej Powiatowi Rzeszowskiemu na realizację zadania publicznego.** Zakres prac obejmuje przebudowę drogi powiatowej na odcinku 14280 mb. (w gminie Tyczyn odcinek o dł. ok. 700 mb). Zadanie będzie dofinansowane w 50% z „Programu rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019”.
- **Zmiany uchwały budżetowej gminy Tyczyn na 2015 r.**

***

13.11 br. odbyła się sesja Rady Miejskiej w Tyczynie. Radni podjęli uchwały w sprawach:

- **Przyjęcia rocznego programu współpracy gminy Tyczyn z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2016 r.** Rada przyjęła ww. program po konsultacjach. Współpraca z podmiotami dotyczy w szczególności: wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej, przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym, działalności na rzecz osób niepełnosprawnych, ekologii i ochrony dziedzictwa przyrodniczego oraz promocji i organizacji wolontariatu.
- **Ustalenia trybu udzielania i rozliczania oraz trybu i zakresu kontroli prawidłowości pobrania i wykorzystywania dotacji udzielanych z budżetu Gminy Tyczyn dla publicznych przedszkoli, innych publicznych form wychowania przedszkolnego oraz**

publicznych szkół prowadzonych przez podmioty inne niż Gmina Tyczyn. Zgodnie z ustawą o systemie oświaty organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego zobowiązany jest ustalić tryb udzielania i rozliczania dotacji na prowadzenie publicznych przedszkoli, szkół i innych form wychowania przedszkolnego oraz tryb i zakres kontroli prawidłowości ich pobrania i wykorzystywania, uwzględniając w szczególności podstawę obliczania dotacji, zakres danych, które powinny być zawarte we wniosku o udzielenie dotacji i w rozliczeniu jej wykorzystania, oraz termin i sposób rozliczenia dotacji.

- **Ustalenia trybu udzielania i rozliczania oraz trybu i zakresu kontroli prawidłowości pobrania i wykorzystywania dotacji udzielanych z budżetu Gminy Tyczyn dla niepublicznych przedszkoli, innych niepublicznych form wychowania przedszkolnego oraz niepublicznych szkół.**

- **Uchwalenia „Lokalnego programu rewitalizacji Gminy Tyczyn”.** Program ten jest dokumentem kluczowym dla skutecznego przeprowadzenia działań, których celem jest wywołanie zmian społecznych i pobudzenia gospodarczego, ale również obowiązkowym załącznikiem do projektów składanych w celu uzyskania dofinansowania ze środków pomocowych z budżetu UE w perspektywie finansowej na lata 2014-2020 na realizację zadań związanych z rewitalizacją.

- **Zatwierdzenia taryf na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków przedstawionych przez PGK „Eko-Strug” Sp. z o.o. w Tyczynie oraz Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Rzeszowie, obowiązujących na terenie Gminy Tyczyn w 2016 r.** (Informacje na ten temat na stronie 4).

- **Stawki dopłat do 1m³ ścieków.** Planowana na 2016 r. dotacja do 1 m³ ścieków wynosić będzie 1,81 zł brutto i pozostaje na poziomie roku 2015.

- **Określenia wysokości stawek podatku od nieruchomości.** Na rok 2016 proponowane jest utrzymanie stawek tego podatku na poziomie roku 2015. Ponadto na rok 2016 (zgodnie z ustawą o podatkach i opłatach lokalnych) wprowadzono nową stawkę dotyczącą gruntów niezabudowanych a objętych obszarem rewitalizacji, (o którym mowa w ustawie z dnia 9.10.2015 r. o rewitalizacji) i położonych na terenach, dla których miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego przewiduje przeznaczenie pod zabudowę mieszkaniową, usługową albo zabudowę o przeznaczeniu mieszanym obejmującym wyłącznie te rodzaje zabudowy, jeżeli od dnia wejścia w życie tego planu w odniesieniu do tych gruntów upłynął okres 4 lat, a w tym czasie nie zakończono budowy zgodnie z przepisami prawa budowlanego. W 2016 r. zróżnicowano stawki od budowli, tj.: 1% dla związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków i 2% dla pozostałych budowli.

- **Określenia wzoru formularza informacji o nieruchomościach i obiektach budowlanych, gruntach oraz lasach.**

- **Określenia wysokości stawek podatku od środków transportowych.** Stawki tego podatku na 2016 r. nie uległy zmianie, oprócz stawek dla autobusów. Ustawą z dnia 25.06.2015 r. o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych ustaw wprowadzone zostały zmiany w zakresie podatków i opłat lokalnych, które wchodzi w życie 1.01.2016 r. W art. 10 ust. 1 pkt. 7 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych została wprowadzona modyfikacja podziału klas autobusów w kon-

Ciąg dalszy na stronie 4

Rada Miejska uchwaliła - ciąg dalszy ze strony 3

tekście homologacji, gdzie stosowany jest podział na autobusy z liczbą miejsc mniejszą niż 22 i równą lub większą niż 22 (poza kierowcą).

- **Wprowadzenia zwolnień w podatku od nieruchomości.** Na mocy ustawy o podatkach i opłatach lokalnych rada gminy może wprowadzić zwolnienia przedmiotowe w podatku od nieruchomości. Zwolnienia dotyczą gruntów oznaczonych w ewidencji gruntów symbolem „dr” oraz gruntów, budynków zajętych na działalność kulturalną, pomocy społecznej, ochrony przeciwpożarowej, sportowej oraz na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków.

- **Określenia wzorów deklaracji na podatek od nieruchomości.**

- **Określenia wzorów deklaracji na podatek rolny.**

- **Określenia wzorów deklaracji na podatek leśny.**

- **Zaciągnięcia zobowiązania na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych pochodzących od właścicieli nieruchomości zamieszkałych w Gminie Tyczyn.** W związku z przeprowadzonym prze-

targiem oferta z najniższą ceną przekroczyła kwotę, jaka została zabezpieczona na sfinansowanie tego zadania.

- **Zmiany budżetu gminy Tyczyn na 2015 r.**

- **Przystąpienia do sporządzenia VI zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Tyczyn.** Celem opracowania VI zmiany Studium jest potrzeba wskazania na części obszaru strefy rolno-osadniczej, oznaczonego symbolem RM2, terenów możliwych do przeznaczenia pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną. Potrzeba zmiany Studium dla określonego obszaru (terenu) wynika z konieczności dostosowania jego zapisów do obecnych potrzeb mieszkaniowych w Matysówce, w związku ze zgłoszonym wnioskiem.

- **Uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Nr 1/2013 w Matysówce.** Przyjęte w planie rozwiązania funkcjonalno-przestrzenne są zgodne z obowiązującymi przepisami prawa i wiedzą urbanistyczną oraz uwzględniają uwarunkowania stanu istniejącego oraz ustalenia zawarte w Studium. Uchwalenie planu miejscowego da możliwość lokalizacji nowych terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

Opłaty za wodę i odprowadzanie ścieków w 2016 r.

Uchwała Nr XIV/84/15 Rady Miejskiej w Tyczynie z dnia 13.11.2015 r. w sprawie zatwierdzenia taryf na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków, przedstawionych przez PGK „Eko-Strug” Sp. z o.o. w Tyczynie, obowiązujących na terenie Gminy Tyczyn na rok 2016.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8.03.1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2015 r. poz. 1515) oraz art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2015 r. poz. 139) Rada Miejska w Tyczynie uchwala, co następuje:

§ 1. 1. Zatwierdza się taryfy na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków na rok 2016, przedstawione przez **PGK „Eko-Strug” sp. z o.o. w Tyczynie** w wysokości:

1) Wysokość cen i stawek opłat za **dostarczoną wodę dla mieszkańców: Borku Starego, Hermanowej, Kielnarowej i Tyczyna:** cena za 1 m³ dostarczonej wody: 3,43 zł netto, **3,70 zł** z VAT 8%, stawka **opłaty abonamentowej:** 5,28 zł netto, **5,70 zł** z VAT 8%/odbiorcę/miesiąc.

2) Wysokość cen i stawek opłat za **dostarczoną wodę dla mieszkańców Matysówki:** cena za 1 m³ dostarczonej wody: 4,57 zł netto, **4,94 zł** z VAT 8%, **stawka opłaty abonamentowej:** 5,28 zł netto, **5,70 zł** z VAT%/odbiorcę/miesiąc.

3) Wysokość cen i stawek opłat za **odprowadzanie ścieków dla mieszkańców gminy Tyczyn:** cena za 1 m³ odprowadzonych ścieków: 6,34 zł netto, **6,85 zł** z VAT 8%, stawka **opłaty abonamentowej:** 7,57 zł netto, **8,18 zł** z VAT 8%/odbiorcę/miesiąc.

2. Taryfy na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków obowiązują od 1.01.2016 r. do 31.12.2016 r.

§ 2. Taryfy podlegają ogłoszeniu w trybie określonym w art. 24 ust. 7 ustawy z dnia 7.06.2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2015 r. poz. 139).

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Tyczyna.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązującą od dnia 1.01.2016 r.

Uchwała Nr XIV/85/15 Rady Miejskiej w Tyczynie z dnia 13.11.2015 r. w sprawie zatwierdzenia taryf na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków, przedstawionych przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Rzeszowie, obowiązujących na terenie Gminy Tyczyn na rok 2016.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8.03.1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515) oraz art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 7.06.2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2015 r. poz. 139) Rada Miejska w Tyczynie uchwala, co następuje:

§ 1. 1. Zatwierdza się taryfy na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków na rok 2016, przedstawione przez **Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Rzeszowie dla mieszkańców Matysówki** obsługiwanych przez MPWiK z Rzeszowa:

1) Wysokość cen i stawek opłat za **dostarczoną wodę** - cena za 1 m³ dostarczonej wody: 3,98 zł netto, **4,30 zł** z VAT 8%, stawka **opłaty abonamentowej:** 3,40 zł netto, **3,67 zł** z VAT 8%/odbiorcę/miesiąc.

2) Wysokość cen i stawek opłat za **odprowadzanie ścieków:** cena za 1 m³ odprowadzonych ścieków: 3,54 zł netto, **3,82 zł** z VAT 8%, stawka **opłaty abonamentowej:** 3,50 zł netto, **3,78 zł** z VAT 8%/odbiorcę/miesiąc.

2. Taryfy na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków obowiązują od 1.01.2016 r. do 31.12.2016 r.

§ 2. Taryfy podlegają ogłoszeniu w trybie określonym w art. 24 ust. 7 ustawy z dnia 7.06.2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2015 r. poz. 139).

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Tyczyna.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązującą od dnia 1.01.2016 r.

*Rubrykę redaguje: **DOROTA MICHALAK** - pracownik Urzędu Miejskiego w Tyczynie, inspektor ds. obsługi Biura Rady Miejskiej w Tyczynie*

Młodzieżowa Rada w Tyczynie

Od 26 czerwca br. Rada Miejska w Tyczynie podjęła uchwałę o powołaniu **Młodzieżowej Rady Gminy Tyczyn** (MRGT). Jej opiekunem został Przewodniczący Komisji Oświaty, Kultury i Zdrowia **Tomasz Chlebek**. We wrześniu w Zespole Szkół w Tyczynie oraz Publicznym Gimnazjum w Tyczynie wybrano kolejno trzech i sześćcioro młodzieżowych radnych, którzy to 19.10 br. złożyli ślubowanie i wybrali Prezydium Młodzieżowej Rady. Młodzieżowymi radnymi zostali: **Adrian Michałek** (przewodniczący MRGT), **Natalia Michałek**, **Bartosz Kopaczyński** - uczniowie Zespołu Szkół w Tyczynie, **Klaudia Szczypiek** (wiceprzewodnicząca MRGT), **Jakub Cyzio** (sekretarz MRGT), **Maria Bomba**, **Sylwia Ciebiera**, **Michał Kusy** oraz **Norbert Staniek** - z Publicznego Gimnazjum im. św. Jana Pawła II w Tyczynie.

Pierwsze posiedzenie Młodzieżowej Rady Gminy Tyczyn

Młodzieżowi radni od razu zabrali się do pracy i ustalili katalog potrzeb młodzieży, który po konsultacjach ze swoimi rówieśnikami widzą do zrealizowania na terenie Gminy Tyczyn. Pomysły następnie przekazali Przewodniczącemu Rady Miejskiej w Tyczynie oraz Burmistrzowi Tyczyna. W swoich spostrzeżeniach skupili się na działaniach zarówno inwestycyjnych, jak i aktywizacyjnych dla młodzieży. Oto co wskazali. Dla Tyczyna: rewitalizacja boisk za budynkiem gimnazjum wraz z odnową kortu tenisowego oraz budową siłowni na wolnym powietrzu. Dla Matysówki: budowa boiska sportowego, dla Borku Starego: remont placu zabaw przed szkołą wraz z postawieniem ławek do siedzenia. Dla Kielnarowej: budowa sali gimnastycznej przy szkole, dla Hermanowej: budowa przystanku autobusowego (w kierunku do Tyczyna) przy szkole. Z działań aktywizacyjnych młodzież wskazała: oznaczenie tras rowerowych w całej Gminie Tyczyn, wykorzystanie jednej strony w „Głosie Tyczyna” na informacje o wydarzeniach, jakie będą miały miejsce w Gminie Tyczyn w danym miesiącu oraz uatrakcyjnienie imprez takich jak Dni Tyczyna oraz Dożynki. To tylko część zadań wskazanych przez Młodzieżową Radę Gminy Tyczyn. Katalog jest dużo szerszy i wkrótce będzie dostępny facebookowym fan page'u MRGT.

Jak widać młodzież mocno wzięła się do pracy, a ich wskazania są bardzo dojrzałe. Mnie, jako opiekunowi Młodzieżowej Rady, pozostaje życzyć dalszego zapału do działań i powodzenia w forsowaniu swoich pomysłów wśród rządzących naszą Gminą.

ZUS Pytania do ZUS

EMERYTURA CZĘŚCIOWA

Ustawa z 11.05.2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw wprowadziła możliwość przejścia na emeryturę częściową przed ukończeniem wymaganego, podwyższonego wieku emerytalnego. Rozwiązanie to nie dotyczy jednak wszystkich ubezpieczonych urodzonych po 31.12.1948 r., a wyłącznie tych, którzy mają ukończone 62 lata (kobiety) i 65 lat (mężczyźni), ale nie ukończyli określonego dla nich podwyższonego wieku emerytalnego.

Pierwszymi ubezpieczonymi, którzy mogą przejść na emeryturę częściową są mężczyźni urodzeni w pierwszym kwartale 1949 r. Muszą to jednak uczynić przed osiągnięciem podwyższonego wieku emerytalnego, który wynosi dla nich 65 lat i 5 m-cy. Uprawnienia do emerytur częściowych uzyskają również kobiety urodzone po 31.12.1958 r. Pierwszymi kobietami, które będą mogły ubiegać się o emeryturę częściową - po osiągnięciu wieku 62 lat, a przed osiągnięciem ustalonego dla nich podwyższonego wieku emerytalnego, wynoszącego 62 lata i 1 miesiąc - będą urodzone w pierwszym kwartale 1959 r.

Dodatkowym, niezbędnym warunkiem, jaki muszą spełnić ubezpieczeni, którzy zamierzają wystąpić z wnioskiem o przyznanie emerytury częściowej, jest udowodnienie okresu składkowego i nieskładkowego, wynoszącego odpowiednio: co najmniej 35 lat dla kobiet i 40 lat dla mężczyzn. Do ustalania wymaganego stażu emerytalnego będą przyjęte wszystkie udokumentowane okresy składkowe oraz okresy nieskładkowe, w wymiarze nie większym niż 1/3 udowodnionych okresów składkowych.

Emerytura częściowa wynosi 50 procent kwoty emerytury obliczonej w całości według nowych, zreformowanych zasad. Podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota zwaloryzowanych składek na ubezpieczenie emerytalne, zewidencjonowana na indywidualnym koncie ubezpieczonego w ZUS, do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury częściowej oraz zwaloryzowanego kapitału początkowego. Po spełnieniu wyżej opisanych kryteriów o emeryturę częściową może ubiegać się zarówno ubezpieczony, który nie osiąga żadnych przychodów, jak też ubezpieczony, który osiąga przychody - niezależnie od tego, jaka jest ich wysokość, ponieważ emerytura częściowa nie podlega zmniejszeniu ani zawieszeniu - bez względu na źródło przychodów.

Ubezpieczony, który ubiega się o emeryturę częściową, nie musi rozwiązywać stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą. Prawo do emerytury częściowej może jednak ulec zawieszeniu na wniosek zainteresowanego. Warty podkreślenia jest fakt, że podstawa obliczenia pełnej emerytury przyznanej po osiągnięciu ustawowego wieku emerytalnego, będzie pomniejszona o łączną kwotę pobranych emerytur częściowych, w wysokości przed obliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Przykład: Pan Mirosław wystąpił o emeryturę częściową, którą pobierał przez 17 miesięcy. Po ukończeniu podwyższonego wieku emerytalnego, wystąpił z wnioskiem o przyznanie pełnej emerytury. Podstawa obliczenia nowej emerytury zostanie pomniejszona o łączną kwotę brutto pobranej emerytury częściowej. Przejście na emeryturę częściową może być w niektórych przypadkach korzystne dla ubezpieczonego, chociażby ze względu na możliwość kontynuowania zatrudnienia i osiągania nielimitowanego przychodu z tego tytułu. **Ważne!** Zamiana emerytury częściowej na powszechną nie nastąpi z urzędu, ale na wniosek świadczeniobiorcy i po ustaniu stosunku pracy w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Rubrykę redaguje: **ALICJA KOCHANOWICZ-GRABUŚ**

97. rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości

Narodowe Święto Niepodległości, przypadające na dzień 11 listopada, to szczególny czas. W tym dniu prawie w każdej miejscowości naszej Ojczyzny odbywają się uroczyste akademie na znak pamięci o tych, którzy oddali swoje życie w walce o wolność i niepodległość Polski. Ten szczególny czas uroczystości obchodzony jest także w naszej Gminie. Tradycją stało się, że program artystyczny z okazji Narodowego Święta Niepodległości przygotowują szkoły. Dzięki temu młodzi ludzie za sprawą wierszy i pieśni patriotycznych biorą udział w szczególnej lekcji historii. Poniżej informacja o tym, jak w tym roku w naszej Gminie świętowaliśmy 97. rocznicę odzyskania niepodległości.

Uroczystości z okazji Narodowego Święta Niepodległości rozpoczęła msza św. w tyczyńskim kościele parafialnym odprawiona w intencji Ojczyzny. Przewodniczył jej ks. proboszcz **dr Marian Czenczek**, a homilię wygłosił **ks. Krzysztof Kalamaszek**. W nabożeństwie udział wzięły władze samorządowe z Burmistrzem **Tyczyzna Januszem Skotnickim** i Przewodniczącym Rady Miejskiej w Tyczynie **Adamem Skowrońskim** na czele, dyrektorzy placówek oświatowych, instytucji, stowarzyszeń, Orleńta, Strzelcy oraz mieszkańcy Tyczyzna i okolic. W tym szczególnym dniu nie mogło zabraknąć pocztów sztandarowych gminy Tyczyn, jednostek straży pożarnej, szkół i organizacji. Po mszy św., prowadzeni przez Orkiestrę Dętą WSK i M-GOK w Tyczynie, jak każdego roku w uroczystym pochodzie, udaliśmy się pod pomnik Czynu Patriotycznego, gdzie złożone zostały kwiaty i wieńce.

Homilię wygłosił **ks. K. Kalamaszek**

pracować dla niej. Burmistrz zaznaczył też, że uroczystość z okazji Dnia Niepodległości wszyscy powinniśmy traktować jako lekcję patriotyzmu.

dostojeństwa i powagi młodym artystom. W tym dniu szczególnie smutno brzmiały słowa recytowanej pieśni (którą we wrześniu 1914 napisał poeta legionowy **E. Słoński**), oto jej fragment:

*Rozdzielił nas, mój bracie,
zły los i trzyma straż -
w dwóch wrogich sobie szańcach
patrzymy śmierci w twarz.*

*W okopach pełnych jęku,
wsluchani w armat huk,
stoimy na wprost siebie -
ja - wróg twój, ty - mój wróg!*

*Las płacze, ziemia płacze
świat cały w ogniu drży...
W dwóch wrogich sobie szańcach stoimy
ja i ty.*

Montaż słowno-muzyczny wywarł na uczestnikach akademii ogromne wrażenie. Świadczyły o tym zaduma na twarzach obecnych, łzy wzruszenia, a także wypowiedzi po występie: „to była dla nas powtórka z historii”, „szkoda, że nie potrafimy zaśpiewać tylu pieśni patriotycznych”. Tak oto zakończył się ten szczególny dzień.

Uczniów do występu przygotowywały panie: **Agnieszka Fuda-li,** **Barbara Stempniowska,** **siostra Dobrawa.**

Pod pomnikiem Czynu Patriotycznego. Na pierwszym planie poczty sztandarowe. Fot. D. Drozd

Druga część uroczystości odbyła się w sali widowiskowej Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury im. K. Sobczyk w Tyczynie. Rozpoczęło ją wspólne odśpiewanie hymnu polskiego, następnie gospodarz spotkania Burmistrz Tyczyzna powitał wszystkich przybyłych gości. W swoim krótkim wystąpieniu podkreślił, że dziś **Polacy nie muszą przelewać krwi za Ojczyznę, bo jest ona wolna, dziś zadaniem każdego Polaka jest uczciwie**

W atmosferę świętą z okazji 11 listopada wprowadził nas program artystyczny **uczniów ze Szkoły Podstawowej im. S. Staszica w Tyczynie.** Złożyły się na niego pięknie wykonane narodowe tańce (polonez i mazur) oraz montaż słowno-muzyczny mówiący o trudnych występach uczniów na scenie królowały symboliczne barwy: biel, czerwień i czerni, które w połączeniu z oszczędną scenografią dodawały

*Dziękuję wszystkim osobom, które przyczyniły się do zorganizowania uroczystości z okazji 11 listopada. Dziękuję ks. proboszczowi **Marianowi Czenczkowi**, dzieciom i nauczycielom z SP w Tyczynie, dyrekcji i pracownikom M-GOK w Tyczynie. Dziękuję też mieszkańcom, którzy licznie wzięli udział w obchodach Święta Niepodległości.*

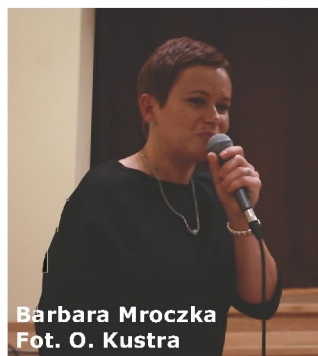
Burmistrz Tyczyzna

Dom Ludowy w Borku Starym w nowej odsłonie

W sobotę 7.11 br. odbyło się oficjalne oddanie do użytku Domu Ludowego w Borku Starym, który w ciągu bardzo krótkiego czasu przeszedł gruntowny remont. Uroczystość rozpoczęła **Barbara Mrocza**, która przywitała zebranych gości i przedstawiła program spotkania. Następnie głos zabrala dyrektor M-GOK w Tyczynie **Zofia Matys**, pełniąca w tym dniu rolę gospodyni. Podziękowała ona wszystkim, którzy przyczynili się do tego, że miejsce, w którym w Borku Starym „dzieje się” kultura, może być wizytówką Gminy Tyczyn. W tym dniu nie mogło zabraknąć kwiatów. Bukiety i róże powędrowały do rąk wszystkich osób, które przyczyniły się do remontu, m.in.: Burmistrza Tyczyna **Janusza Skotnickiego**, Przewodniczącego Rady Miejskiej w Tyczynie **Adama Skowrońskiego**, pań **Barbary Mały** i **Lucyny Kustry**, radnych, sołtysa Borku Starego **Stanisława**

Wojturskiego i strażaków. Następnie **ks. Adam Pietrucha** odmówił wraz z gośćmi wspólną modlitwę.

Kolejnym punktem części oficjalnej spotkania były przemówienia. Jako pierwszy głos zabrał Burmistrz Tyczyna, który krótko opowiedział o tym, jak doszło do remontu, wspominał też o obawach związanych z krótkim terminem wykonania tak dużego zakresu prac.

Barbara Mrocza
Fot. O. Kustra

Wśród przemawiających byli także: sołtys **S. Wojturski** oraz Przewodniczący Rady Miejskiej w Tyczynie **A. Skowroński**. S. Wojturski swoją radość z wykonanego zadania wyraził bardzo krótko, ale dobitnie: *Inwestycja udała się, bo wszyscy graliśmy do jednej bramki, bo razem zawsze znaczy więcej i lepiej*. Adam Skowroński podziękował Burmistrzowi Tyczyna, pracownikom Urzędu i radnym za to, że udało się wykorzystać szansę na remont Domu Ludowego w Borku Starym i zrealizować zadanie w tak krótkim czasie. Wyraził też nadzieję, że obiekt będzie długie lata służył mieszkańcom.

Całą uroczystość uświetnił występ **dzieci ze Szkoły Podstawowej w Borku Starym** poświęcony 97. rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę. Złożyły się na niego taniec z sercami w wykonaniu dzieci czteroletnich, montaż słowno-muzyczny oraz taniec z flagą. Dziewczynki w ludowych strojach, chłopcy w przebraniu strzelców, biel i czerwień obecne na scenie w tym szczególnym dniu wyglądały bardzo pięknie. Część artystyczną zakończył występ **Borkowian** i **Kapeli Wójta Tycznera** wiązanką pieśni patriotycznych i ludowych.

Imprezą towarzyszącą otwarciu Domu Ludowego była wystawa pt. *Ku Niepodległej* przygotowana przez Bibliotekę.

Dom Ludowy w Borku Starym ma podjazd dla osób niepełnosprawnych, nową i dobrze wyposażoną kuchnię, pięknie odmalowaną i wyposażoną salę widowiskową, jest jasny i przestronny. W odnowionym obiekcie urzęduje sołtys, mają swoją siedzibę instytucje kultury, odbywają się próby Borkowian oraz spotkania członków Koła Gospodyń Wiejskich. W pracowni pani Basi można podszkolić swoje umiejętności plastyczne, w bibliotece zaś wypożyczyć książkę czy skorzystać (bezpłatnie) z komputera. Remont Domu Ludowego w Borku Starym polegał nie tylko na odmalowaniu i wyposażeniu pomieszczeń, ale przede wszystkim na

dostosowaniu go do potrzeb użytkowników i mieszkańców, dzięki czemu budynek stał się funkcjonalny. To zasługa projektanta, wykonawcy, inspektora, ale także radnych (byłych i obecnych), sołtysa i Rady Sołeckiej, strażaków i wielu innych, którzy spędzili wiele czasu, myśląc nad tym, co jeszcze zrobić, aby budynek jak najlepiej służył mieszkańcom Borku Starego.

Burmistrz Tyczyna Janusz Skotnicki kieruje serdeczne podziękowania do wszystkich osób, które przyczyniły się do przygotowania uroczystości w Borku Starym, w szczególności do: ks. proboszcza Adama Pietruchy, Rady Sołeckiej, pracowników instytucji kultury, zespołów, dzieci i nauczycieli SP w Borku Starym.

TOMASZ CHLEBEK

Z wizytą w Ludanyhalaszi

Przyjaźń polsko-węgierska jest powszechnie znana. Każdemu na usta ciśnię się znane wszystkim powiedzenie „Polak, Węgier, dwa bratanki...”. Tyczyn też ma takich bratanków tuż za granicą słowacką, z którymi już drugi rok utrzymuje partnerskie relacje. Chodzi oczywiście o Ludanyhalaszi.

W tym roku otrzymaliśmy zaproszenie od wójta **Imre Kovaca** na święto winobrania, które to odbywało się w ostatni weekend września. Naszą dwudziestoosobową delegację tworzyli: Burmistrz Tyczyna **Janusz Skotnicki**, Przewodniczący Rady Miejskiej w Tyczynie **Adam Skowroński**, radni **Anita Drażek** i **Tomasz Chlebek**, zespoły taneczne z M-GOK w Tyczynie - **Młodzi Tyczyniacy** z choreografem **Karoliną Skawińską** oraz zespół **Wataha Breakers**.

Pogoda nie była łaskawa dla organizatorów - ciągle padał deszcz. Nie przeszkodziło to jednak w zorganizowaniu korowodu, podczas którego zaprezentowali się nasi artyści w krakowiaku oraz etudzie tańców przeworskich. Ze względu na niepogodę **Młodzi Tyczyniacy** wraz z **Watahą** zatańczyli jeszcze raz podczas spotkania w szkole w Ludanyhalaszi. Nasze występy zrobiły duże wrażenie na zebranej publiczności i zostały nagrodzone gromkimi brawami. Następnie cała nasza delegacja została przedstawiona zebranej publiczności oraz przybyłym ze Słowacji gościom. Tego dnia Ludanyhalaszi popisała kolejną umowę partnerską ze Słowakami. Może teraz nasza kolej iść w tym samym kierunku?

W niedzielę nasza delegacja uczestniczyła we mszy św. w głównym kościele w Ludanyhalaszi (jest ich trzy w miejscowości). Następnie po pożegnaniach spotkaniu udaliśmy się w podróż powrotną z nadzieją na kolejne spotkania, może tym razem u nas.

Pani **Elżbiecie Ferenc**
wyrazi współczucia z powodu śmierci

TEŚCIOWEJ

składają:

Burmistrz Tyczyna oraz Pracownicy
Urzędu Miejskiego w Tyczynie

Złote Róże Małego Księcia rozdane

5. Festiwal Piosenek Katarzyny Sobczyk

W festiwalu, który odbył się 18.10 br. w M-GOK im. K. Sobczyk w Tyczynie, wzięło udział 49 wykonawców. Patronat nad imprezą objęli: Burmistrz Tyczyna, Starosta Rzeszowski, TVP Rzeszów, Gazeta Codzienna „Nowiny”, portal Nowiny24 oraz Polskie Radio Rzeszów. **Jury w składzie: Elżbieta Lewicka** (pedagog, dziennikarz muzyczny Polskiego Radia Rzeszów), **Jerzy Dynia** (muzyk, dziennikarz TVP Rzeszów) oraz **Andrzej Klee** (dziennikarz muzyczny Polskiego Radia Rzeszów), po wysłuchaniu wszystkich prezentacji konkursowych, biorąc pod uwagę dobór repertuaru, interpretację utworów, aranżację, dykcję oraz ogólny wyraz artystyczny, postanowiło przyznać w kategorii *solisci od 10 do 15 lat* 1. miejsce i Złotą Różę Małego Księcia **Mikołajowi Dyka** z Młodzieżowego Domu Kultury w Starachowicach. Drugie miejsce ex aequo przyznano **Aleksandrze Wajdzie** z Gimnazjum nr 1 im. kard. S. Wyszyńskiego w Przeworsku oraz **Małgorzacie Dunajskiej** z Zespołu Szkół w Nawsiu Brzosteckim. Trzecie miejsce zajęła **Katarzyna Wygnaniec** z Klubu 5. Batalionu Strzelców Podhalańskich w Przemyślu. Przyznane zostały również trzy równorzędne wyróżnienia dla: **Weroniki Kowalczyk** z Domu Kultury w Sokolnikach, **Aleksandry Małek** z Publicznego Gimnazjum im. Jana Pawła II w Janowie Lubelskim oraz **Anny Dąbrowskiej** z Centrum Sztuki Wokalnej w Rzeszowie.

W kategorii *solisci od 16 lat* wzwyż pierwsze miejsce ex aequo i Złote Róże Małego Księcia jury przyznało **Wiktorii Wizner** z Koszalina oraz **Sebastianowi Dudzikowi** z Dąbrowy Górniczej. Drugie miejsce zajęła **Anna Balawender** z Łańcuta, a trzecie **Magdalena Bukala** z Młodzieżowego Domu Kultury w Rzeszowie. Ponadto Jury przyznało w tej kategorii aż pięć równorzędnych wyróżnień dla: **Patrycji Jurek** z Centrum Sztuki Wokalnej w Rzeszowie, **Joanny Ozgi** z Tarnowskiej Woli, **Mateusza Wysockiego** z Klubu 5. Batalionu Strzelców Podhalańskich w Przemyślu, **Natalii Szott** z miejscowości Wydrze oraz **Anny Mączki** ze Spółdzielczego Domu Kultury w Stalowej Woli.

W kategorii *zespoły wokalne grupa wiekowa 10–15 lat*, pierwsze miejsce i Złotą Różę Małego Księcia przyznano zespołowi wokalnemu „Primo” reprezentującemu Dom Kultury w Sokolnikach, drugie miejsce zajął zespół wokalny „Euforia” z Klubu 5. Batalionu Strzelców Podhalańskich w Przemyślu, a trzecie zespół wokalny „Naaj” ze Szkoły Podstawowej Nr 2 im. H. Kołłątaja w Przeworsku.

Fot. M. Korcz

Ostatnią nagrodzoną kategorią były zespoły wokalne i zespoły wokально-instrumentalne grupa wiekowa od 16 lat. W tej kategorii pierwsze miejsce i Złotą Różę Małego Księcia Jury przyznało zespołowi wokalnemu „Szarotki” z Klubu 5. Batalionu Strzelców Podhalańskich w Przemyślu, drugie miejsce zajął zespół „Tesamee” z Gminnego Ośrodka Kultury w Kluczach, a trzecie ex aequo zajęły duety: „AliZet” – **Alina Stencka** z Podkowy Leśnej i **Zofia Olejnik** z Michałowic oraz duet **Weronika Turek i Aleksandra Tocka** z Jasielskiego Domu Kultury.

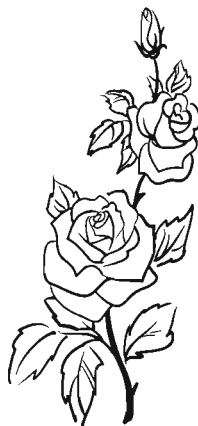

Złote Róże Małego Księcia otrzymali:

W kat. 10-15 lat - Mikołaj Dyka (u góry).
Fot. M. Korcz

W kat. powyżej 16 lat - ex aequo Sebastian Dudzik i Wiktoria Wizner.
Fot. M. Korcz

W tym roku wydarzeniem artystycznym towarzyszącym festiwalowi był koncert **Wojciecha Gąssowskiego**. Artysta jest laureatem wielu nagród i wyróżnień. Swoją karierę rozpoczynał w latach 60-tych, występował u boku znanych zespołów, między innymi Czerwono-Czarni oraz Chochoły. W tym czasie współpracował również z zespołem Tajfuny, co zaowocowało wielkim przebojem „Zielone wzgórza nad Soliną”. Jednak największą sławę przyniósł mu przebój „Gdzie się podziały tamte prywatki” skomponowany w latach 80-tych. Publiczność z wielką radością i entuzjazmem przyjęła występ pana Wojciecha.

Uczestnicy 5. Festiwalu Piosenek K. Sobczyk. Na pierwszym planie z prawej Zofia Matys - dyr w Tyczynie. Fot. M. Korcz

Bardzo serdeczne podziękowania kierujemy do sponsorów 5. Festiwalu Piosenek K. Sobczyk „O Złotą Różę Małego Księcia”, a byli nimi: **Burmistrz Tyczyzna, Starosta Rzeszowski, Zarząd Osiedla w Tyczyźnie, Bar u Wiktora, BS w Tyczyźnie, Sklep MEWA 2 w Tyczyźnie, Handel Artykułami Spożywczo-Przemysłowymi Skowronek Jan, SOBINA Ubezpieczenia, JAR Kielnarowa – Ryszard Rząsa i Jan Synoś, pani Grace Danek-Medynska, Andrzej Klee (juror festiwalu) oraz Jerzy Dynia (juror festiwalu).**

Zespół Primo.
Fot. M. Korcz

Zespół wokalny Euforia.
Fot. M. Korcz

Zespół Szarotki.
Fot. M. Korcz

Muzyka to moja pasja Rozmowa z Wojciechem Gąssowkim

Wojciech Gąssowski to znany polski piosenkarz, współpracował z takimi zespołami, jak Czerwonoczarńi, Chocholy, Tajfuny, Polanie, ABC. „Gdzie się podziały tamte prywatki” to tytuł przeboju, który przyniósł mu największą sławę. Był wykonawcą tytułowej piosenki serialu „M jak miłość”,

Fot. A. Kustra

jego przeboje mogliśmy słuchać także w serialu „Wojna domowa”. W październiku br. Wojciech Gąssowski był gwiazdą podczas Festiwalu im. Kasi Sobczyk.

Panie Wojciechu, jak wspomina Pan Kasię Sobczyk? Kasię poznałem, kiedy stawiała swoje pierwsze kroki na scenie, miała wtedy 17, może 18 lat. Pamiętam, że była artystką o silnej osobowości, była profesjonalistką, dawała z siebie wszystko nie tylko na scenie, ale także na próbach. Potem, chociaż spotykałem się z nią sporadycznie, śledziłem jej karierę w Polsce. Szkoda, że zdecydowała się wyjechać do USA, bo tak naprawdę to w Polsce Kasia mogła zrobić karierę jako piosenkarka. Pamiętajmy, że w chwili wyjazdu była już znaną artystką, która wylansowała kilka przebojów. Niestety, czasem podejmujemy w swoim życiu decyzje, których później żałujemy. Myślę, że tak też było w przypadku Kasi Sobczyk.

Na swojej drodze spotkał Pan wielu młodych artystów. Jakie Pan ma rady dla nich? Obserwuję różne konkursy, a jest ich w ostatnich latach naprawdę dużo. Słyszę fantastycznych wokalistów i czasem zastanawiam się, jaka jest ich dalsza droga. Trudno cokolwiek doradzać, zwłaszcza jeśli jest się z innego pokolenia, z innego świata, jak to mówią młodzi. Myślę, że młodzi artyści powinni robić to, co lubią i nie przejmować się zbyt krytyką, bo ta zawsze będzie. Show biznes niszczy artystów, rządzi się zupełnie innymi prawami. Młodzi ludzie, jeśli chcą zaistnieć i przetrwać, powinni mieć nie tylko dystans do tego, co robią, ale i silny charakter. Tego im życzę.

Jak Pan uważa: łatwiej było wybić się artyście w czasach Pana młodości czy współcześnie? To trudne pytanie, nie wiem, czy potrafię w tej chwili na nie odpowiedzieć, bo to są zupełnie inne światy. Dziś jest łatwiejszy dostęp do studia nagrań, jest lepszy sprzęt, więcej konkursów i osób piszących teksty piosenek, ale jest też większa konkurencja wśród artystów. W czasach mojej młodości piosenkarzom brakowało repertuaru, bo osób piszących piosenki było naprawdę niewiele (teksty pisali zawodowi poeci i robili to bardzo dobrze). Podobnie rzecz miała się z konkursami, na których młody artysta mógł zaistnieć.

Czym dla Pana jest muzyka? Odpowiem bardzo krótko. Z jednej strony jest to moja pasja, bez której nie potrafiłbym żyć. Z drugiej strony nie będę ukrywał, że jest to sposób na zarabianie pieniędzy.

Z artystą rozmawiała Alicja Kustra

Wywiad bez autoryzacji

Dziesięciu laureatów międzynarodowego konkursu

Bardzo Prywatny Portal Ludzi Ciekawych www.egminy.eu był organizatorem międzynarodowego konkursu pt. „**Taką Cię kocham, moja Polsko**”. Celem konkursu było pokazanie Polski w nowym wymiarze geopolitycznym oraz odpowiedź na pytanie, jakie jest nasze obecne spojrzenie na polskość, Polskę i patriotyzm. Patronat honorowy sprawowali: Minister Edukacji Narodowej, BIG SA InfoMonitor SA, Muzeum Gliwice oraz **prof. dr hab. Roman Antoszewski**.

Konkurs miał charakter otwarty. Skierowany był do wszystkich, którzy kochają Polskę, są z nią emocjonalnie związani i chcą zabrać głos w sprawie obecnego wymiaru patriotyzmu, miłości do ojczyzny, praw i obowiązków wobec niej.

Organizatorzy dopuszczali dowolne formy artystyczne, np. prace plastyczne w dowolnej formie, utwory muzyczne i wokalne, twórczość literacką itp.

Uczniowie SP w Borku Starym wysłali na konkurs prace plastyczne w kategorii grafika komputerowa. Okazało się, że wszystkie nasze prace zostały docenione przez jury i znalazły się w gronie laureatów. Drugie miejsca zajęli: **Maja Szpala (kl. 1B)**, **Mikołaj Szpala (kl. 6)** i **Natalia Szura (kl. 5)**. Wyróżnie-

nia otrzymali: **Wojciech Konkol (kl. 6)**, **Tomasz Kutrzuba (kl. „0”)**, **Julia Patrzyk (kl. 6)**, **Michał Szura (kl. „0”)**, **Artur Tendelski (kl. 6)**, **Andżelika Tereskiewicz (kl. 6)** i **Jan Waściszakowski (kl. „0”)**. Wszystkie prace konkursowe zostały przygotowane pod kierunkiem pani **Anny Patrzyk**. Bardzo dziękujemy wszystkim, którzy głosowali na prace naszych uczniów w konkursie. Głosy

internautów były jednym z kryteriów decydujących o pozycji w końcowej klasyfikacji.

Należy dodać, że jest to największy sukces naszych uczniów w jednym międzynarodowym konkursie – aż 10 laureatów! Serdecznie gratuluję młodym grafikom sukcesu i życzę kolejnych osiągnięć.

Lucjan Osiadły
dyrektor SP w Borku Starym

Fot. Lucjan Osiadły

„Profilaktyka to nasza taktyka”

SP w Borku Starym jest uczestnikiem projektu „**Profilaktyka to nasza taktyka**” realizowanego w ramach Programu Oświatowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”. Projekt jest realizowany przez **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie - Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Górnem**.

W ramach projektu odbyły się dwa spektakle teatralno-profilaktyczne dla uczniów klas 1-3 oraz 4-6, które były ukierunkowane na przeciwdziałanie agresji i przemocy. Spektakle stanowiły doskonałą formę dotarcia do świadomości dzieci, w interesujący sposób zaprezentowały zagrożenia, na jakie narażony

jest współczesny człowiek. Przedstawiły też drogi rozsądnego i lepszego życia oraz pozytywne wzorce postępowania, wolne od przemocy zarówno fizycznej, jak i psychicznej.

Inną formą realizacji projektu są szkolenia kadry pedagogicznej, które mają na celu nabycie umiejętności diagnozy ucznia jako ofiary przemocy oraz sposobów postępowania z dzieckiem krzywdzonym, a także w sytuacjach związanych z przemocą. W ramach szkoleń uczestnicy uzyskali wiedzę i umiejętności rozpoznawania symptomów dziecka doświadczającego jakiegokolwiek przemocy ze strony osób starszych lub rówieśników. Poznali również obowiązujące procedury prawne i zasady postępowania w sytuacjach kryzysowych związanych z przemocą oraz czynniki zwiększające prawdopodobieństwo

zaistnienia przemocy wobec dzieci. Szkolenia kadry prowadził psychoterapeuta, który także przeprowadził warsztaty z uczniami klasy szóstej na temat przemocy.

Ostatnim ogniwem projektu będą spotkania grupowe i indywidualne dla rodziców z psychoterapeutą podczas listopadowej wywiadówki. Celem spotkań z psychoterapeutą będzie przybliżenie rodzicom uczniów tematyki radzenia sobie z formami agresji i przemocy wśród dzieci, skutków przemocy, cyberprzemocy oraz przedstawienie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci i młodzieży, jakie powinni stosować do rośli.

Serdecznie dziękujemy pracownikom Ośrodka Interwencji Kryzysowej za wybranie naszej szkoły do uczestnictwa w tym cennym projekcie.

Lucjan Osiadły
dyrektor SP w Borku Starym

INFORMACJE Z SP W BORKU STARYM

Sukcesy uczniów w konkursach plastycznych

Rzeszowski Dom Kultury filia „Zwięczyca” był organizatorem 5. Podkarpackiego Konkursu Plastycznego dla dzieci i młodzieży pn. „**Pod kolorowym parasolem jesieni**”. Celami konkursu było mo-

Dawid Ścibor - zdobywca trzeciego miejsca w konkursie pt. „Pod kolorowym parasolem jesieni”

tywowanie dzieci do obserwacji otaczającego ich świata, rozbudzanie dziecięcej wyobraźni i aktywności twórczej oraz zachęcanie do kreowania indywidualnego sposobu przedstawiania tematu. W ramach konkursu nadesłano 1321 ciekawych i barwnych prac ze 130 placówek województwa podkarpackiego.

Z przyjemnością informujemy, że praca ucznia klasy czwartej SP w Borku Starym **Dawida Ścibora** została doceniona przez jury i zajęła 3. miejsce. Ponadto prace **Karola Bieńka, Amelii Kowaliło, Bartosza Piszka i Mai Trzyny** zostały zakwalifikowane do wystawy konkursowej.

Uczniowie naszej szkoły wzięli również udział w 10. Wojewódzkim Konkursie Plastycznym „**Nasz**

wspólny świat”, którego organizatorem był Miejsko-Gminny Dom Kultury im. F. Kotuli w Głogowie Młp. Konkurs był poświęcony życiu osób niepełnosprawnych. Hasło tegorocznej edycji brzmiało „**Odkrywamy Świat Niepełnosprawnych**”. Udział w konkursie mogli wziąć uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów oraz podopieczni specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych i środowiskowych domów samopomocy z terenu woj. podkarpackiego.

Od lewej: Julia Patrzyk i Andżelika Tereszkiwicz nagrodzone w konkursie pt. „Nasz wspólny świat”

Miło nam zakomunikować, że prace uczennic klasy szóstej naszej szkoły **Julii Patrzyk i Andżeliki Tereszkiwicz** zostały nagrodzone. Praca Andżeliki zdobyła drugie miejsce a Julii wyróżnienie.

Wszystkim uczestnikom konkursów gratuluję i życzę dalszych sukcesów plastycznych.

Magdalena Kawa-Szpała
nauczyciel SP w Borku Starym

Wyróżnienie „zerówczaków”

Jak co roku uczniowie SP w Borku Starym (świąteczki i zerówka) wzięli udział w kolejnej edycji ogólnopolskiego konkursu dla dzieci i młodzieży „**Moje wzrastanie ku**

Michał Kuk i Amelia Kowaliło - laureaci konkursu pt. „Moje wzrastanie ku pełni człowieczeństwa”

pełni człowieczeństwa”. Temat tegorocznej edycji konkursu brzmiał „**Wielkość Jana Pawła II w świadectwie przekazanym mi przez innych lub w moim osobistym doświadczeniu**”. Konkurs odbywał się pod patronatem **abp. Józefa Michalika** i Podkarpackiego Kuratora Oświaty **Jacka Wojtasa**. Temat konkursu był bardzo trudny, szczególnie dla dzieci przedszkolnych. Dlatego cieszy nas fakt, że obie wysłane prace: **Michała Kuka i Amelii Kowaliło** zostały wyróżnione. Serdecznie gratuluję dzieciom sukcesu i życzę następnych.

Elżbieta Koniewicz
nauczyciel SP w Borku Starym

RENATA PROKOP
dyrektor SP w Hermanowej

„Legendy z naszej przeszłości”

Uczniowie Szkoły Podstawowej w Hermanowej wzięli udział w konkursie literackim pt. „Legendy z naszej przeszłości” na najciekawsze opowiadanie-legendę o naszej małej ojczyźnie. Konkurs został zorganizowany przez Filię nr 6 Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rzeszowie w ramach 23. edycji Europejskich Dni Dziedzictwa Narodowego. Patronat nad wydarzeniem objęło Radio Rzeszów.

Miło nam poinformować, że **trzecie miejsce** w konkursie zdobył **Hubert Malak** (za pracę pt. *Legenda o Kamińcu*), a opowiadanie **Natalii Paśko** (pt. *Studzianka*) zostało **wyróżnione**. **SP w Hermanowej** zajęła tym samym **trzecie miejsce**.

SPROSTOWANIE

W poprzednim numerze GT w artykule **R. Prokop** pt. „**Szkoła w Hermanowej ma 170 lat**” błędnie została podana informacja (nie z winy autorki tekstu) na temat punktu katechetycznego. Nie został on wybudowany (jak zostało napisane), a utworzony w istniejącym już drewnianym domu. Przepraszamy Czytelników za wprowadzenie w błąd.

Wspomnień ze szkolnej ławy cd.

Poniżej prezentujemy kolejne wspomnienia z czasów licealnych **pani Marii Konkol** - absolwentki LO w Tyczynie. Publikujemy również wiersz **pana Tadeusza Nazimka** - także absolwenta tyczyńskiego liceum.

Wybuch i ... dziurki w rajstopach

Lekcja chemii. **Prof. Świętoniowski** polecił kilku koleżankom wymyć probówki. Robią to na zapleczu sali chemicznej. Nagle z zaplecza dochodzi syk i widać opary. Zdenerwowany – to było widać – profesor wpada na zaplecze. Poparzenia nie było, ale rajstopy do wyrzucenia (w dziureczki). Koleżanki - nieświadomie - wywołały reakcję chemiczną myjąc probówki.

Czy profesor tego nie przewidział? Trudno powiedzieć. My nie pytałyśmy i już nie zapytamy, bo już od nas odszedł...

Tajne przejście

Zamki i pałace mają swoje tajemnice. Okazuje się, że w naszym pałacu – liceum w Tyczynie też było tajne przejście.

Sala plastyki i zpt – na lewo od wejścia – tu królowała pani **prof. Kowalska** (nasza pierwsza wychowawczyni). Zaraz za drzwiami, na prawo, były ledwo widoczne drzwi. To były chyba metalowe drzwi malowane jak ściana. Za drzwiami kręte metalowe schodki - na górę.

Tam, jak nam powiedziała profesorka, były drzwi prowadzące do wspólniejszej szafy gdańskiej na I piętrze. Zdobiła ona znajdujący się w tej sali sekretariat, przez który przechodziło się do pokoju nauczycielskiego w wieży i gabinetu dyrektora (na prawo). Teraz wygląda to zupełnie inaczej – a szkoda! Drzwi ledwo widoczne zastąpiły „solidne drewniane” drzwi z klamką czy kulką, a szafa gdańska „zdobi” salę lekcyjną.

Ale ja wrócę jeszcze do wspomnień. Nasza dziewczęca wyobraźnia domalowywała sobie ciąg dalszy. Te tajne drzwiczki łączyły pokoje pani i pana. Bez wiedzy służby mogli się spotykać...

Dziewczęca wyobraźnia działała bezbłędnie, a budynek nabierał pewnej niesamowitości, magiczności...

Dyskoteki? Nie, zabawy szkolne!

Zabawy w LO miały swój urok. Piękny hol i parkiet – mozaika. Kominek z ogromnym lustrem, szklany sufit, drewniane, skrzypiące schody. To zostało we wspomnieniach. A teraz...

Hol, schody, nadal bez zmian, ale podłoga...

Wygodne do zmywania płytki. Kolorystycznie dopasowane do schodów, drzwi i ścian, ale... Z pewnością łatwiej utrzymać czystość, parkiet był stary i zniszczony, ale... Szkoda, że nie odtworzono tego parkietu – mozaiki...

Dla mnie, ta nowoczesność płytek to tak, jak kwiat do kożucha. Ale...

No już dość tych ale... Może ktoś powiedzieć. Ja z uporem maniaka powiem jednak - SZKODA!

Gdy wchodzę do liceum (czy zespołu szkół – jak to się teraz nazywa) na koncerty, to nie patrzę pod nogi. Mam w pamięci stary – może zniszczony – piękny, mozaikowy parkiet.

I tak już zostanie!

Proszę o raport

Ciepły, słoneczny, jesienny dzień. Pierwszy wf w 8 kl. (szkoła podstawowa kończyła się w 7 kl., a 8, 9, 10, 11 to lata liceum – oczywiście trzeba było zdać egzamin wstępny, aby rozpocząć naukę w liceum).

Zajęcia na trawniku obok fontanny (niedziałającej). Zbiórka i polecenie: Proszę o raport! A my nie wiemy, o co chodzi. No to biegiem – jedno okrążenie tej części od strony internatu i fontanny, alejkami wokół fontanny. Zbiórka i polecenie: Raport! Cisza, dwa okrążenia. Za krzewami i drzewami zwalnimy. Może się ulituje. Nic z tego... kolejne okrążenia.

- Tośka ratuj! Wiesz o co chodzi?

- Wiem!

- No to zdaj ten raport, bo nas wykończy!

Zbiórka i polecenie: Raport! Tośka wychodzi. Zdaje raport i zaczyna się normalna lekcja wf.

To wspomnienie o prof. Czabotarze – wuefiście.

Po latach (1964-2015)

Po latach ujrzałem znów Tyczyn
Minęły obrazy sprzed lat
Jak kadry filmowe – wspomnienia
Jak ogromnie zmienił się świat (...).

Odeszło też wielu znajomych
Ich następców przybywa wokół
Świat się kręci, czas biegnie do przodu
A historia zatacza też koło

Obok szkoły ulica ruchliwa
Wzdłuż niej mury ogrodzeń bieleją
Tu do parku alejki prowadzą
Przy nich drzewa wieczyste się chwieją.

Już kamienie z alejek zniknęły
Lecz nawierzchnie z asfaltu czernieją
Jest wygodnie dość do Pałacu
Gdzie nad wejściem Tablice widnieją

Tu w siedzibie Rodu Wodzickich
„Zespół Szkół” teraz mają
Trwa w nich ruch, zamieszanie i stukot
Gdyż w obiektach remonty już trwają (...).

Już nie ma pokoju na piętrze
Nowe sale szkolne powstały
Piece z nich dawno zniknęły
Tylko „Gdańskie szafy” zostały (...).

I tu w progi szkoły zawitał
Świat nowoczesnej techniki
Telewizja, komputer, Internet
Świat nowoczesnej muzyki (...).

Nie ma też pieców kaflowych
Gdzie przy nich gromadnie się grzano
(...)

I sklepiku też nie ma przy wejściu
Gdzie się młodzież zbierała gromadnie
By móc kupić coś do zjedzenia
Gdy głód wielki na przerwie dopadnie
(...)

Przemija więc czas powoli
Ubywa go rok po roku
Wspomnienia z lat tamtych wracają
Aż łza się kreci w oku (...).

Choć wiele przybyło nam lat
Jednak biją w nas wciąż serca młode
My wnosimy w nowoczesny świat
Doświadczenie, radość i pogodę

Upłynęło też wiele lat
Mamy swoje wnuki i prawnuki
Jednak piękny jest ten świat
I pozostał nadal pociąg do nauki
(Uniwersytet III Wieku)

I być może znów się zmieni nazwa Szkoły
Dużo wody też w „Strugu” upłynie
Lecz dla Nas to nadal będzie
Liceum „ORKANA” w Tyczynie.

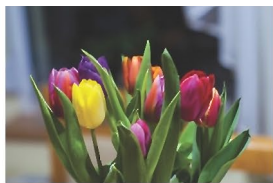
Zachowano oryginalną pisownię

Tadeusz Nazimek, absolwent 1964 r.

Dzień Nauczyciela – serca rozwesela

Niecodzienna uroczystość odbyła się 14 października – w Dniu Edukacji Narodowej – w SP w Tyczynie. Po 10-letniej przerwie nowa dyrekcja szkoły – panie: **Zofia Międlar-Mruk i Halina Drażek** powróciła do starych dobrych tradycji zapraszania emerytowanych nauczycieli na obchody tego święta.

Tak to 8 z 11 emerytów spotkało się z pracownikami szkoły na uroczystym obiedzie. Spotkanie przebiegało w miłej atmosferze, mimo że część młodych nauczycieli nie miało okazji do tej pory poznać swoich starszych kolegów, z których wielu spędziło w tej szkole 30 lat swego życia.

Serdeczne życzenia od dyrektora Zofii Międlar-Mruk i przewodniczącego Rady Rodziców **Jacka Surówki** (absolwenta szkoły) połączone z wręczonymi kwiatami, słodyczami oraz pamiątkowymi medalami wykonanymi przez uczniów pod kierunkiem **Krzysztofa Koziółkiewicza** – wprowadziły miłą nastrój. Kiedy **Zbigniew Sztaba** „odkurzył” szkolny akordeon – swój dawny „pomocnik” do lekcji muzyki, płynęły (jak za dawnych lat) piosenki biesiadne. Dziękujemy Dyrekcji szkoły za ten powrót do dawnych, dobrych tradycji, za otwartość na ludzi, którzy tworzyli historię szkoły. Pani dyrektor Zofii Mruk życzymy, aby placówka oświatowa pod jej kierownictwem stała się „Radosną Szkołą” (tak, jak sobie założyła) nie tylko dla uczniów ale i dla pracowników. Gronu Pedagogicznemu życzymy dużo zdrowia (fizycznego i psychicznego), wytrwałości w kształtowaniu charakterów młodego pokolenia Tyczyniaków, nie zrażania się niepowodzeniami – bo w życiu zdarzają się wzloty ale i upadki – a „piękne są w nim tylko chwile”.

W imieniu emerytowanych nauczycieli z SP w Tyczynie
Elżbieta Baran

MONIKA DZIADURA

Postacie bajkowe w Bibliotece

Dzieciństwo kojarzy się nam z bajkami, a bajkowi bohaterowie to niekiedy najlepsi przyjaciele naszych dzieci. Dlatego Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Tyczynie w ramach **Światowego Dnia Postaci z Bajek**, który jest obchodzony 5 listopada, zorganizowała zajęcia dla przedszkolaków i dzieci ze szkół podstawowych. Ponieważ na zajęcia zgłosiło się dużo grup, spotkania z bajkowymi postaciami trwały ponad tydzień. Nasze spotkania rozpoczęliśmy wizytą u dzieci z **Przedszkola Sióstr Św. Dominika w Tyczynie** (grupy: **Gwiazdeczki, Motylki, Krasnoludki, Biedronki i Pszczółki i Misie**). Natomiast w Bibliotece gościliśmy dzieci ze **Szkoły Podstawowej w Tyczynie**: kl. IId (wych. **A. Jeziorska**), kl. O „Brzechwałki” (wych. **B. Fornal**), kl. IIb (wych. **K. Konkol**), kl. IIc (wych. **J. Kocór**), Ib. (wych. **B. Prędka**), Ic (wych. **Dobrowolska**), IIIa (wych. **A. Pondo**) W naszych zajęciach wzięło udział łącznie 320 dzieci.

Klasa I c z wych. A. Dobrowolską
w Bibliotece. Fot. A. Janda

Celem tych spotkań było popularyzowanie tradycyjnych bajek i czytania. Chciałyśmy pokazać najmłodszym, jak wspaniale można spędzić czas z książką. Wartościowe pozycje książkowe wzbogacają słownictwo naszych pociech, uczą, jak się zachować, pokazują dobro i zło. Pamiętajmy, że obcowanie z książką jest inteligentną formą spędzania czasu z dzieckiem. O tym, że warto inwestować w zainteresowanie dziećmi tradycyjnymi bajkami, może świadczyć wypowiedź jednego z uczestników zajęć w bibliotece, który po spotkaniu powiedział: „To był mój najlepszy dzień w tym tygodniu”.

Światowy Dzień Postaci z Bajek w Przedszkolu. Fot. M. Dziadura

Cyberprzemoc

Co rodzice powinni wiedzieć o zagrożeniach w sieci?

Korzystanie z elektronicznych środków przekazu w dzisiejszych czasach stanowi dla dzieci i młodzieży podstawę do podtrzymywania kontaktów rówieśniczych i koleżeńskich. Niestety, wraz ze wzrostem dostępności nowoczesnych technologii rośnie ryzyko narażenia dzieci i młodzieży na zagrożenia płynące m.in. z korzystania z Internetu czy telefonów komórkowych. W związku z tym od kilku lat bardzo aktualnym problemem w szkołach stało się zjawisko cyberprzemocy, które – jak wskazują liczne statystyki – jest dla dzieci i młodzieży codziennością.

Rozmowa z panem **Jerzym Ossolińskim** z Referatu do Spraw Nieletnich i Patologii Komendy Miejskiej Policji w Rzeszowie.

Aleksandra Skiba: Możemy wyróżnić kilka rodzajów przemocy: fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną, zaniedbywanie. Czy cyberprzemoc możemy uważać za kolejny rodzaj przemocy, czy też jest ona jednym z aspektów wyżej wymienionych rodzajów przemocy?

Jerzy Ossoliński: Można powiedzieć, że cyberprzemoc jest to przemoc psychiczna z użyciem elektronicznych środków przekazu. Najczęściej narzędziem cyberprzemocy jest komputer czy telefon komórkowy. Jeżeli mówimy o Internecie to najczęściej zjawisko cyberprzemocy obserwujemy na forach internetowych, czatach czy blogach. Nie jest to jedno konkretne przestępstwo czy wykroczenie; jest to całe spektrum zachowań niezgodnych z prawem, które są popełniane przy użyciu elektronicznych środków przekazu i które regulowane są przez różnego rodzaju przepisy w zależności od tego, z jakim zachowaniem mamy do czynienia.

W takim razie, jakie zachowania mogą mieć znamiona cyberprzemocy?

Cyberprzemoc to takie zachowania jak np.: groźby czy nękanie kogoś za pomocą telefonu komórkowego lub Internetu, podszywanie się pod kogoś w wiadomościach mailowych czy na portalach społecznościowych, naruszanie tajemnicy korespondencji poprzez włamywanie się na konta mailowe, publikowanie i rozsyłanie zdjęć, filmów lub informacji, które kogoś obrażają, tworzenie ośmieszających komentarzy i profili internetowych, czy też po prostu publikowanie czyjegoś wizerunku bez pozwolenia. Cyberprzemoc może mieć znamiona wykroczenia, przestępstwa lub też może być regulowana przepisami kodeksu cywilnego. W zależności od tego, jaki jest to czyn, stosowane są odpowiednie przepisy. Na przykład straszenie kogoś poprzez stosowanie gróźb karalnych za pomocą elektronicznych środków przekazu jest przestępstwem i jest to czyn skodyfikowany w kodeksie karnym podobnie jak nękanie kogoś – czyli stalking lub rozpowszechnianie treści pornograficznych. Natomiast złośliwe niepokojenie kogoś czy rozpowszechnianie treści wulgarnych rozpatrywane jest pod kątem kodeksu wykroczeń. W odniesieniu do osób nieletnich, a takimi zajmujemy się w ramach czynności służbowych, stosuje się przepisy Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Powiedział Pan, że za cyberprzemoc możemy również uznać publikowanie czyjegoś wizerunku bez pozwolenia. Jak zatem można ustosunkować się do tego stwierdzenia wiedząc, że codziennie miliony osób udostępnia na portalach społecznościowych zdjęcia, na których widnieją nie tylko one same, ale również inni ludzie?

Jeżeli nikt nie ma nic przeciwko temu, że np. na portalu zostały zamieszczone zdjęcia z wycieczki czy imprezy szkolnej, itp. to wiadomo, że nie dzieje się nic złego, ale często jest tak, że młodzież robi sobie nawzajem zdjęcia w sytuacjach niekomfortowych, często nawet intymnych, np. w szatniach czy toaletach, i potem te zdjęcia są rozpowszechniane i rozsyłane wśród rówieśników przez telefony komórkowe, portale społecznościowe, pocztę elektroniczną - w ten sposób narażając kogoś na ośmieszenie, poniżenie i właśnie wtedy mamy do czynienia z cyberprzemocą.

Jakie są skutki cyberprzemocy dla osób, które jej doświadczyły?

Osoby pokrzywdzone przez cyberprzemoc czują się upokorzone i zranione, odczuwają wstyd i bezradność z powodu tego, co się stało. Boją się, że ośmieszające zdjęcia czy film obejrzy mnóstwo osób. Dla dziecka jest to szczególnie dramat, gdyż najczęściej dochodzi do takich zachowań w grupie rówieśniczej, w której dziecko przebywa na co dzień i która ma dla niego bardzo duże znaczenie. To, jak dziecko jest widziane przez grupę rówieśniczą, wpływa na jego samoocenę, na poczucie własnej wartości, a idąc dalej - może wpływać na wyniki w nauce, na absencję, wagary, frekwencję w szkole, itp.

Czy dzieci będące ofiarami cyberprzemocy zgłaszają to, co im się przytrafiło na policję?

Zdarza się, że rodzice zgłaszają to bezpośrednio na policję, czasem same dzieci mówią o tym nauczycielom w szkole czy pedagogom. Szkoły informują nas o takich zachowaniach. Bardzo często są to poważne sprawy, kiedy mamy do czynienia z czynami karalnymi. Trudności nastęrcza fakt, że ofiary cyberprzemocy odczuwają lęk co wstyd i trudno im mówić o tym, co się wydarzyło i co przeżyły. Dlatego też bardzo ważne w takich sprawach są działania profilaktyczne jak np. zajęcia na temat cyberprzemocy w szkołach. W ramach swoich czynności organizujemy spotkania skierowane do dzieci i młodzieży, w trakcie których prezentujemy filmy profilaktyczne, prezentacje, prowadzimy pogadanki i dyskusje. Informujemy młodych ludzi, aby mieli odwagę zgłaszać tego typu problemy, ponieważ jeżeli szybko się zareaguje, to działanie niezgodne z prawem zazwyczaj ustaje. Najczęściej bierze się on po prostu z niewiedzy młodzieży.

Co to znaczy, że problem cyberprzemocy pojawia się często w wyniku niewiedzy?

Dzieciom i młodzieży wydaje się, że są po pierwsze bezkarni, po drugie, że są anonimowi, a po trzecie, że tak naprawdę to robią sobie żarty i nie jest to nic złego. Nie mają świadomości, że np. rozsyłając ośmieszające kogoś zdjęcia lub filmy robią komuś krzywdę i często łamią prawo.

Jakie konsekwencje niesie za sobą cyberprzemoc jeśli chodzi o jej sprawców?

Jeżeli poczynimy ustalenia, które będą wskazywały na zaistnienie czynu karalnego bądź też przejawu demoralizacji, podejmujemy czynności związane z przyjęciem zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, zbieramy dowody bądź informacje o przejawach demoralizacji, które dalej przesyłamy do Sądu Rodzinnego – są to procedury dotyczące osób nieletnich. Osoby między 13. a 17. rokiem życia odpowiadają za czyny karalne przed Sądem rodzinnym. Konsekwencje w przypadku cyberprzemocy są wówczas różnorakie i zależą od wielu okoliczności – może być to upomnienie, zobowiązanie do przeproszenia kogoś czy naprawienia szkody, może być to nadzór kuratora sądowego, a jeżeli środki te okażą się nieskuteczne, sprawca może zostać umieszczony w ośrodku wychowawczym czy zakładzie poprawczym. Natomiast jeżeli dana osoba skończyła już 17 lat, odpowiada już jak osoba dorosła, czyli przed sądem karnym i konsekwencje dla takich osób są już dużo poważniejsze – stosuje się wobec nich przepisy kodeksu karnego czy kodeksu wykroczeń.

Co powinni wiedzieć rodzice, aby rozpoznać, że ich dziecko padło ofiarą cyberprzemocy?

Rodzice często nie mają świadomości, że ich dziecko spędza bardzo dużo czasu przed komputerem, nie wiedzą, że ma założone konta na portalach społecznościowych oraz co w sieci ogląda, jakie udostępnia zdjęcia czy filmy, z kim koresponduje, co i w jaki sposób komentuje. Rodzice powinni przede wszystkim wykazać większe zainteresowanie zachowaniem swoich pociech w świecie wirtualnym, aby w razie potrzeby móc zapobiec przykrym czy nawet tragicznym konsekwencjom. Jako przykład można w tym miejscu przytoczyć fakt samobójczej śmierci nastolatka z Bieżunia, do której doszło w maju tego roku. Z kolei świadkowie cyberprzemocy, np. koleżanki i koledzy osób doświadczonych takimi zachowaniami, nie powinni przekazywać dalej ośmieszających czy godzących w inne osoby treści i zgłaszać takie przypadki dorosłym - policji, nauczycielom - lub skorzystać z dostępnych telefonów zaufania.

Z rozmowy wynika, że wśród instytucji, do których można zwrócić się o pomoc w związku z cyberprzemocą wśród dzieci i młodzieży, jest przede wszystkim policja, szkoła. Gdzie jeszcze można szukać pomocy?

Pomocne są także strony internetowe takie jak: www.dyzurnet.pl, www.cyberprzemoc.pl, www.helpline.org.pl, www.dzieckowsieci.fdn.pl, www.saferinternet.pl. Można tam znaleźć najważniejsze informacje dotyczące radzenia sobie z tego typu problemami. Funkcjonują też telefony zaufania dla dzieci i młodzieży: 116-111, a także dla rodziców i nauczycieli dostępny w sprawach bezpieczeństwa w sieci: 800-100-100.

Dziękuję za rozmowę.

Z J. Ossolińskim rozmawiała **Aleksandra Skiba** - pracownik Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Górnym.

NASZE DZIECI W WIRTUALNYM ŚWIECIE PODSTAWOWE ZASADY BEZPIECZEŃSTWA

1. Ustalmy z dzieckiem zasady korzystania z Internetu, m.in. maksymalny czas spędzany w sieci, strony internetowe, które dziecko może odwiedzać. Możemy skorzystać z „Umowy o bezpiecznym korzystaniu z Internetu” (dostępnej na stronie: www.dzieckowsieci.fdn.pl).

2. Umieśćmy komputer w takim miejscu w domu, gdzie bywają wszyscy domownicy. Komputer w miejscu „publicznym” w domu ułatwi nam – rodzicom – słuzenie dzieciom radą i pozwoli na wskazanie ewentualnych zagrożeń, których dzieci nie są świadomi.

3. Przekonajmy dziecko, że nie każda osoba spotkana w Internecie jest tym, za kogo się podaje i że nie zawsze jest warta zaufania.

4. Nauczmy dziecko, jak ważna jest prywatność. Jeśli zgadzamy się, by dziecko mogło korzystać z serwisów społecznościowych, pomóżmy mu stworzyć bezpieczny profil, który będzie maksymalnie chronił jego prywatność. Powiedzmy, że nie należy podawać numeru telefonu czy adresu zamieszkania, bo ujawnienie takich informacji może być niebezpieczne.

5. Przekonajmy dziecko, by zawsze radziło się nas, jakie materiały może opublikować w Internecie (zdjęcia, filmy, wpisy na forach internetowych). Internet nie działa jak gumka do mazania - coś, co raz zostało w nim zamieszczone, może być wiele razy kopiowane i umieszczane na innych stronach czy serwisach – w ten sposób zdjęcie czy film praktycznie na zawsze pozostaje gdzieś w sieci.

6. Sami nie publikujmy bezkrytycznie zdjęć naszych pociech w Internecie! Nigdy się nie dowiemy, kto i w jakim celu przegląda (lub kopiuje) te zdjęcia. Sami możemy przyczynić się do wystawienia na niebezpieczeństwo naszych dzieci.

7. Chronimy komputer przed niewłaściwymi treściami. Upewnijmy się, że na komputerze, z którego korzysta nasze dziecko, działa program antywirusowy i zapora sieciowa oraz program kontroli rodzicielskiej. Używajmy filtru antyspamowego chroniącego pocztę elektroniczną. Oprogramowanie filtrujące uniemożliwia dostęp do stron z potencjalnie niebezpiecznymi treściami. Nawet jeśli komputer ma zainstalowane wszelkie zapory, **nie zwalnia to nas z obowiązku zwracania uwagi na to, czym dziecko zajmuje się w Internecie. Najlepszym „programem” chroniącym nasze dziecko w sieci jest uwaga i zdrowy rozsądek rodziców oraz ich wiedza na temat bezpiecznego korzystania z Internetu.**

8. Upewnijmy się, że nasze dzieci korzystają z gier adekwatnych do ich wieku, np. na podstawie oznaczeń PEGI. Jest to ogólnoeuropejski system klasyfikacji gier komputerowych, którego opis znajdziemy na stronie: www.pegi.info. Ta klasyfikacja umożliwi ocenę, czy nasze dzieci mogą korzystać z danej gry.

9. Nauczmy dzieci szacunku dla innych internautów i przekonajmy je, że nawet pozornie niewinne żarty potrafią bardzo krzywdzić.

oprac. AJ na podst.: www.dzieckowsieci.fdn.pl

Warto przeczytać: *Bezpieczeństwo dzieci online. Kompendium dla rodziców i profesjonalistów* (do bezpłatnego pobrania ze strony: www.dzieckowsieci.fdn.pl) oraz: T. Feibel, *Zabójca w dzieciennym pokoju. Przemoc i gry komputerowe* (książkę można wypożyczyć w MiGBP w Tyczynie).

KĄCIK EKOLOGICZNY

Co zjadamy z żywnością

We wszystkich krajach UE obowiązuje lista substancji, które mogą być dodawane przez producentów do artykułów spożywczych. Nazywane są one umownie „E”. Wśród nich znajdziemy substancje naturalne i syntetyczne (powstałe w wyniku reakcji chemicznych). Dodatki te uznawane są za bezpieczne dla zdrowia, ale coraz częściej mówi się o ich dużej szkodliwości. Szczególną ostrożność należy zachować w spożywaniu pokarmów zawierających barwniki, konserwanty i wzmacniacze smaku.

Rocznie każdy z nas zjada około dwóch kilogramów konserwantów, barwników, wzmacniaczy smaku, przeciwutleniaczy i emulgatorów. Te sztuczne dodatki do żywności nie są obojętne dla naszego organizmu. Wpływają na to, jak się czujemy, uczymy, pracujemy oraz jak wyglądamy. Często karmimy nimi również najmłodszych, co ma niestety bezpośredni związek z tym, jak się rozwijają i jak kształtuje się ich naturalna zdolność radzenia sobie z wieloma chorobami. Lekarze i dietetycy biją na alarm, bo na skutek złego odżywiania słabnie nasza odporność, tyjemy, chorujemy i zapadamy na rozmaite alergie. Naukowcy podejrzewają, że wzrastająca liczba chorób cywilizacyjnych jest wynikiem m.in. spożywania produktów wysoko przetworzonych, zawierających substancje chemiczne.

Metodą na uniknięcie jedzenia produktów ze szkodliwym „E” jest kupowanie produktów posiadających certyfikaty żywności ekologicznej oraz uważne czytanie etykiet na opakowaniach. Pamiętajmy jednak, że **barwniki, konserwanty i emulgatory znajdują się także w produktach, które są powszechnie uznawane za „zdrowe”**.

Dodatki do żywności są oznaczone symbolem „E” oraz cyframi. Można z nich wydzielić pięć grup: E100–E180 – barwniki, E200–E283 – konserwanty, E300–E341 – przeciwutleniacze, E400–E495 – substancje stabilizujące oraz E500–E1500 – substancje zapachowe i zapobiegające zlepianiu się sosów, itd.

NIEKTÓRE BARWNIKI:

E102 - tartrazyna - dodawana do: napojów w proszku, sztucznego miodu, esencji owocowych, musztardy, napojów bezalkoholowych, zup w proszku, galaretek, dżemów. Może powodować (u astmatyków) reakcje alergiczne, bezsenność, depresję, nadpobudliwość i dekoncentrację. W połączeniu z benzoosanami jest podejrzewany o wywoływanie ADHD u dzieci.

E104 - żółcień chinolinowa - dodawana do: napojów gazowanych, lodów, galaretek. Powoduje wysypkę, zaczerwienienie, nadpobudliwość u dzieci, jest podejrzewany o wywoływanie nowotworów wątroby. Niebezpieczna dla astmatyków i osób uczulonych na aspirynę.

E110 - żółć pomarańczowa - dodawana do: gum do żucia, żelów, musztardy, zup w proszku, marmolad, płatków zbożowych, marmolady. Powoduje nasilenie objawów astmy. Podejrzewana o wywoływanie nowotworów wątroby i nadpobudliwości u dzieci.

E 122 - azorubina - dodawana do: napojów, lodów, budyniu, wyrobów piekarniczych i cukierniczych. Niebezpieczna dla astmatyków, może powodować nadpobudliwość psychoruchową.

E123 - amarant - dodawany do: ciast w proszku, płatków zbożowych, kasz, kolorowych napojów alkoholowych, galaretek, napojów, przetworów z czarnej po-

rzeczki. Dodatek jest niebezpieczny dla astmatyków, ma działanie mutogenne i rakotwórcze.

E124 - czerwień koszenilowa - dodawana do: kolorowych napojów alkoholowych, lodów, wyrobów piekarniczych i cukierniczych, deserów, budyniu w proszku. Niebezpieczny dla astmatyków, może powodować nadpobudliwość u dzieci.

E127 - erytrozyna - dodawana do konserwowanych wiśni i koktajli wiśniowych. Powoduje dekoncentrację, trudności w nauce. Substancja jest szczególnie niebezpieczna dla osób z chorobą tarczycą.

E131 - błękit patentowy - dodawany do barwionych słodczy i lodów. Niebezpieczny dla alergików.

E132 - indygotyna - występuje w słodczych, herbatnikach, lodach, wypiekach i napojach. Powoduje reakcje alergiczne, nadpobudliwość, podejrzewany o działanie rakotwórcze.

E150a – E150d - karmel - dodawany do słodczy, alkoholu, herbaty rozpuszczalnej. Powoduje problemy żołądkowo-jelitowe, może prowadzić do nadpobudliwości.

E151 - czerń brylantowa - występuje w wyrobach cukierniczych, galaretkach, niebezpieczny dla osób nadwrażliwych na salicylany.

E173 - aluminium - stosowany do powlekania ozdób ciast. Może powodować chorobę Alzheimera, choroby nerek i płuc, toksyczny dla układu krwionośnego, rozrodczego i nerwowego.

E180 - czerwień litolowa - występuje w serach. Powoduje reakcje alergiczne, nadpobudliwość, bezsenność, pokrzywkę, katar sienny, problemy żołądkowo-jelitowe.

NIEKTÓRE KONSERWANTY:

E210 - kwas benzoesowy i benzoesany (E211, E212, E213) występuje w sokach owocowych, galaretkach, napojach, margarynach, sosach, konserwach rybnych, koncentratkach pomidorowych. Wywołuje reakcje alergiczne, wysypki, podrażnia śluzówkę żołądka i jelit, podejrzewany o działanie rakotwórcze. Niebezpieczny dla osób uczulonych na aspirynę.

E220 - dwutlenek siarki i siarczyn (E221, E222, E223, E224, E226, E227, E228) - występuje w suszonych owocach, wiórkach kokosowych, przyprawach, sokach owocowych, koncentratkach owocowych, chrzanie, przetworach ziemniaczanych. Powodują stratę witaminy B12, reakcje alergiczne, nudności, bóle głowy, zakłócają pracę jelit, podejrzewane o wywoływanie ataków astmy.

E231 - ortofenylofenol, E232 - sól sodowa ortofenylofenolu - występuje w owocach cytrusowych (wykorzystuje się go do oprysku owoców). Powoduje reakcje alergiczne, zakłócają czynności skóry.

E249 - azotyn potasu i E250 - azotyn sodu występują w mięsie, wędlinach, rybach. Są odpowiedzialne za powstawanie nowotworów, astmy, zapalenie nerek, zawroty głowy, szkodzą przy nadciśnieniu.

E251 - azotan sodu i E252 - azotan potasu - występują w wędlinach, mięsie, serach. Powodują duszności, sinienie powłok skórnych, astmę, zapalenie nerek, zawroty głowy, mogą przekształcić się w azotyny, niebezpieczne przy nadciśnieniu.

NIEKTÓRE EMULGATORY:

E400 - kwas alginowy - dodawany do produktów dla niemowląt, dżemów, galaretek, marmolad, budyniu. Obniża poziom składników mineralnych w organizmie, niebezpieczny dla kobiet w ciąży.

Magia świątecznych prezentów

E407 - karagen - występuje w śmietankach pasteryzowanych, dżemach, galaretkach, marmoladach, zagęszczonym mleku. Powoduje owrzodzenia układu pokarmowego, zmniejszenie wchłaniania składników mineralnych. Nie powinien być spożywany przez dzieci.

E450 - difosforany - występuje w soli, przetworach mięsnych, aromatyzowanych napojach, sosach, owocach kandyzowanych, chipsach, mleku zagęszczonym, zupach i herbatach w proszku, gumie do żucia, cukrze pudrze. Może zmniejszać przyswajalność żelaza, magnezu i wapnia, pogłębia osteoporozę.

NIEKTÓRE PREPARATY ZASTĘPUJĄCE CUKIER W PRODUKTACH SPOŻYWCZYCH TYPU „LIGHT”:

E951 aspartam - występuje w dietetycznych napojach, produktach mlecznych, sokach owocowych, deserach, wyrobach cukierniczych, piwie bezalkoholowym, dżemach, marmoladach, musztardzie, galaretkach, sosach, konserwach rybnych, pieczywie, płatkach zbożowych. Może powodować białaczkę, choroby układu nerwowego, raka płuc i piersi. Jest niewskazany dla osób z wrażliwym przewodem pokarmowym.

E954 - sacharyna i jej sole sodowe, potasowe i wapniowe - występują w dietetycznych napojach, produktach mlecznych, sokach owocowych, deserach, wyrobach cukierniczych, piwie bezalkoholowym, dżemach, marmoladach, musztardach, galaretkach, sosach, konserwach rybnych, pieczywie, płatkach zbożowych. W testach na zwierzętach wywoływały nowotwór pęcherza.

W naszej kuchni powinniśmy wystrzegać się nadmiernego spożycia poprawiacza smaku - **E621 - glutamianu sodu**. Ma charakterystyczny słodkawy-słonawy smak i zwiększa atrakcyjność wywarów mięsno-warzywnych, a także przypraw roślinnych. Jest używany do produkcji koncentratów, zup, sosów, mieszanek przyprawowych, większości wyrobów garmazeryjnych i potraw mięsnych, a nawet surówek. **Należy jednak pamiętać, że stosowanie glutamianu sodu w nadmiernych ilościach jest szkodliwe dla zdrowia.** Zawiera on sól, uszkadza nerki, powoduje wzrost ciśnienia. Szczególnie niebezpieczny jest dla dzieci, bo zniekształca naturalny smak potraw i przyzwycaja do „podrasowanego” smaku. To z kolei powoduje nadmierne spożycie potraw, a w następstwie prowadzi do nadwagi i otyłości.

Zamiast używania w kuchni kostek rosółowych warto stosować świeże warzywa, oliwę i zioła. Popularną vegetę zastąpmy solą morską lub himalajską, świeżymi lub suszonymi warzywami z dodatkiem ziół. Zamiast sosu pomidorowego instant użyjmy pasteryzowanych pomidorów, z których można przygotować sos, dodając oliwkę i zioła: oregano, bazylię, paprykę. Majonezy smakowe zastąpmy naturalnym jogurtem. Coraz bardziej powszechne stają się także przyrządzanie w domu pieczonych w ziołach mięs. Są one doskonałą propozycją na obiad, ale także świetnie sprawdzają się jako dodatek do kanapek. Wystarczy przygotować marynatę i zanurzyć w niej mięso na kilka godzin, po czym upiec w piekarniku. Dodatek ziół sprawi, że będzie miało ono niepowtarzalny smak i aromat, który możemy zmieniać uwzględniając za każdym razem gust naszych domowników.

Źródła: K. Bosacka, M. Kozłowska-Wojciechowska, „Czy wiesz co jesz? Poradnik konsumenta, zdrowie.gazeta.pl, diety.wieszjak.polki.pl, www.kuchnia-edukacyjna.com.

Rubrykę redaguje:
ANNA PONDO
- nauczyciel w SP
w Tyczynie,
pasjonatka ekologii
i zdrowej żywności.

Grudzień to taki niesamowity miesiąc. Dlaczego? Po pierwsze wszyscy czekamy na święta Bożego Narodzenia, a po drugie marzymy o świątecznych prezentach. I jak co roku stajemy przed problemem kupna prezentu przede wszystkim dla naszych dzieci.

W sklepach jest mnóstwo zabawek, które różnią się rozmiarem, kolorem, a przede wszystkim ceną. Pojawiają się interaktywne maskotki i zwierzątka, zdalnie sterowane samochody czy samoloty, grające, śpiewające, ruszające się lalki, sztyfowane pamiętniki z elektroniczną pamięcią, tablety, telefony, konsole dla dzieci i wiele, wiele innych.

Kiedyś nie było takiej różnorodności w postaci kolorów czy atrybutów zabawek i dzieci były szczęśliwe. Biegały po podwórku z lalkami i wózkami albo autkami, napędzając je siłą własnych rąk. Wszędzie można było zaobserwować dziewczynki, którym do szczęścia potrzebny był kawałek gumy, przez którą skakały godzinami i chłopców biegających z piłką bądź z plastikowymi mieczykami, bawiących się w żołnierzy czy wcielających się w postaci z bajek. Zabawki były mniej interaktywne, ale pozwalały na wartościową zabawę pobudzającą wyobraźnię, co jest bardzo ważne w rozwoju osobowym dziecka.

Dziś dużym problemem rodziców i ich dzieci jest kupowanie drogich zabawek, jakimi często są konsole PlayStation, laptopy, tablety i wszystko to, na czym można włączyć grę odciągając dziecko od realnego życia. Wszystko jest dla ludzi i nawet małe dzieci mogą uczestniczyć w świecie wirtualnym dzięki edukacyjnym grom, dostosowanym do wieku, rozwijającym ich umysł, myślenie, wyobraźnię czy zdolności manualne. Takich gier jest naprawdę dużo i pozwalają przybliżyć maluchom różne pojęcia i zagadnienia. Ale, niestety, coraz więcej jest przypadków dzieci uzależnionych od gier i grających w brutalne gry, niedostosowane do swojego wieku. Później takie dzieci podczas zabawy strzelają do rówieśników albo opowiadają o zabijaniu zombie, potworów czy ratowaniu świata.

Innym, równie ważnym problemem jest przesyt zabawek, co wiąże się z chwilowym zainteresowaniem nimi przez dziecko. Dziecko do szczęścia nie potrzebuje tysięcy zabawek. Najczęściej ma kilka ulubionych przedmiotów, którymi ciągle się bawi. Robiąc prezenty świąteczne pomyślmy, aby zamiast kolejnej tańczącej lalki, śpiewającego misia czy sterowanego samochodziku, kupić naszej pociesze puzzle, klocki, grę planszową czy książeczkę edukacyjną. Niech prezent ją cieszy, bawi, a przede wszystkim uczy i rozwija. Dajmy coś, co pobudzi do myślenia, kreatywności, znalezienia hobby lub stanie się ukochaną zabawką na długi czas. I wcale nie muszą to być drogie rzeczy...

Życzę Państwu udanych i rozważnych zakupów, aby prezenty, którymi obdarują Państwo swoje pociechy mogły sprzyjać nie tylko kreatywnej zabawie, ale również wspólnemu spędzaniu czasu - ot choćby układając puzzle, bądź grając w gry planszowe.

Rubrykę redaguje:
Beata Byczyńska-Gruca
pedagog
w SP w Tyczynie

RENATA ZAWADZKA

Wolontariusze z Brazylii i Malezji w ZS w Tyczynie

W tym roku już po raz kolejny gościliśmy w naszej szkole zagranicznych wolontariuszy w ramach projektu edukacyjnego „World Talks” organizowanego przez AIESEC Polska od 2008 r. Tym razem odwiedzili nas **Bruno Hermsdorff z Brazylii** oraz **Khai Woei Ong z Malezji**. Projekt „World Talks” jest skierowany do szkół ponadgimnazjalnych z Podkarpacia. Ideą przedsięwzięcia jest poszerzenie wiedzy z zakresu przedsiębiorczości, odpowiedzialności społecznej oraz zrozumienia międzykulturowego wśród młodzieży. W połączeniu z rozrywką i aktywnymi formami zajęć uczniowie mieli szansę obcowania z rówieśnikami z innych krajów. Dzięki temu mogli rozwinąć swoje zainteresowania, lepiej poznać świat, problemy społeczne oraz życie codzienne w innych krajach. Zajęcia były prowadzone w języku angielskim

Khai Woei Ong z Malezji w otoczeniu uczniów LO

i zapewniły atrakcyjne rozszerzenie cyklu edukacyjnego. Wzbudziły ciekawość uczniów i zwiększyły ich moty-

wację do nauki. Uczniowie, dzięki uczestniczeniu w zajęciach z wolontariuszami, mieli szansę podszlifować język angielski, zwiększyć efektywność nauki i przełamać bariery językowe oraz praktycznie zweryfikować poziom znajomości języka obcego. Poznanie zagranicznych studentów pozwoliło na zdobycie nowych informacji o ich kraju, kulturze oraz zwyczajach bez konieczności przekraczania granic Polski. Mamy nadzieję, że projekt ten przyniósł im też motywację do dalszego rozwoju i chęć dążenia do doskonałości, poszerzenia horyzontów i rozwijanie osobowości.

KINGA SOZAŃSKA

11. Plener Kulturalny

W dniach 29–30 września 2015 r. sześcioro uczniów Zespołu Szkół w Tyczynie wraz z nauczycielem **panią Kingą Sozańską** uczestniczyło w 11. Plenerze Kulturalnym: „Szlakiem Dziedzictwa Kulturowego” zorganizowanym przez Starostwo Powiatowe w Rzeszowie.

Podczas wycieczki odwiedziliśmy takie miejscowości jak Lublin, Dęblin oraz Nałęczów. W Lublinie zwiedzaliśmy zamek, Kaplicę Trójcy Świętej, basztę oraz Galerię Malarstwa Polskiego z XVII-XIX w. Następnie udaliśmy się na spacer przez Stare Miasto do Bramy Krakowskiej, w której zwiedziliśmy Muzeum Historii Miasta Lublina. Tu przewodnik przekazał nam wiele ciekawych informacji na temat miasta. Następnie autokarem udaliśmy się od obozu koncentracyjnego w Majdanku, skąd wyruszyliśmy do Schroniska Młodzieżowego „Pod Wianuszką” w Kazimierzu Dolnym na obiadokolację oraz nocleg.

Następnego dnia, po wczesnym śniadaniu, udaliśmy się do Dęblina. W tej miejscowości uczniowie zapoznali się z historią cytadeli Twierdzy Dęblin, w której znajduje się obecnie 1. Dębliński Batalion Drogowo-Mosto-

wy Wojska Polskiego. Później odwiedziliśmy Muzeum Sił Powietrznych, gdzie młodzież wysłuchała wykładu oraz obejrzała samoloty.

Ostatnim punktem tegorocznego pleneru było zwiedzanie najstarszego muzeum literackiego na ziemi lubelskiej – Muzeum S. Żeromskiego mieszczącego się w dawnej pracowni pisarza.

Każdy uczestnik wrześniowego pleneru otrzymał okolicznościową koszulkę oraz dyplom.

W Muzeum Sił Powietrznych

Trzy złote medale dla zawodników z Tyczyna w międzynarodowym turnieju Kong Sao

W dniach 24-25 października br. w Mikołowie odbyły się **3. Otwarte Mistrzostwa Świata Kong Sao**. W dwudniowych zawodach wzięło udział 190 zawodników z sześciu krajów. W sobotę rozegrano konkurencje kata, kata z bronią, kata synchroniczne oraz walki semi kontakt i mix kumite.

Klub Ju-jitsu Karate w Rzeszowie wyjechał na turniej w 19-osobowym składzie najlepszych zawodników. Sekcję tyczynską reprezentowali: **Judyta Szafran, Jakub Szafran, Paweł Miechoński, Michał Miechoński, Oliwia Wanat, Mateusz Leniart i Bartosz Miechoński**.

Podczas turnieju złote medale wywalczyli: **Paweł Miechoński** (jako młodzik) i **Mateusz Leniart** (jako senior). Paweł Miechoński w konkurencji kata z bronią zdominował kilkunastuosobową grupę rywali i w finale okazał się najlepszy. Potem w 3 kolejnych walkach mix kumite pokonał swoich przeciwników, zdobywając drugi złoty medal. Dla Pawła są to pierwsze złote medale na turnieju międzynarodowym. **Mateusz Leniart** okazał się najlepszy w międzynarodowej obsadzie w konkurencjach technicznych kata i kata z bronią. Do swoich niedawnych sukcesów telewizyjnych w programie „Mam talent”, gdzie zaszokował całą telewizyjną ekipę bardzo wysokim poziomem

Zawodnicy z Tyczyna ze zdobytymi medalami podczas turnieju Kong Sao

technicznym i zachwycającą szybkością ewolucji z kijem, dorzucił jeszcze w sobotnim turnieju dwa medale - złoty i srebrny.

Drużyna synchron kata w składzie: **Oliwia Wanat, Paweł i Michał Miechońscy** wywalczyła sre-

bro z pośród sześciu drużyn. Nasza najmłodsza zawodniczka **Judyta Szafran** w drużynie z rzeszowską grupą 8-latków uplasowała się na trzecim miejscu, a indywidualnie w kata z bronią zdobyła srebro.

LIDIA KUPISZEWSKA - DYREKTOR SP W MATYSÓWCE

Weronika Płodzień wytańczyła mistrzostwo

Uczennica klasy V ze Szkoły Podstawowej w Matysówce - **Weronika Płodzień** - i jej partner taneczny

z Klubu Tańca Towarzyskiego „Gasiiek” w Rzeszowie - **Michał Kamiński** - zostali **Mistrzami Okręgu Podkarpackiego** w kategorii 10-11 lat. W tańcach latynoamerykańskich powtórzyli sukces z ubiegłego roku, a w tańcach standardowych poprawili poprzedni wicemistrzowski tytuł. Zakwalifikowali się tym samym do Mistrzostw Polski i Mistrzostw Polski Południowej, gdzie będą reprezentować Okręg Podkarpacki.

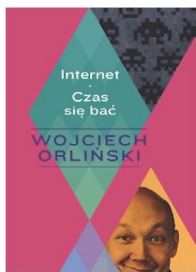
Para ta posiada najwyższą klasę taneczną C w kat. 10-11 lat i ma na swoim koncie bardzo wiele sukcesów. Brała z powodzeniem udział w wielu ogólnopolskich turniejach tanecznych, a w tym roku została powołana

do **Kadry Narodowej Polski** w tańcu towarzyskim i będzie reprezentować nasz kraj na międzynarodowych turniejach. Gratulujemy Weronice i Michałowi, życząc dalszych sukcesów.

***

W rozgrywanych w Krakowie 11.11 br. Mistrzostwach Polski Polskiego Towarzystwa Tanecznego **trzecią parą w Polsce w kategorii 10-11 lat zostali Michał Kamiński i Weronika Płodzień** z klubu „Gasiiek” w Rzeszowie, zdobywając tytuł **podwójnych wicemistrzów Polski dzieci starszych w stylach standardowym i latynoamerykańskim**. Gratulujemy wspianego sukcesu!

PÓŁKA Z KSIĄŻKAMI

Żyjemy w wolnym, demokratycznym kraju. Konstytucja gwarantuje nam szereg praw, jak np. wolność słowa, sumienia czy wyboru. Jednak zastanawiając się nad tymi kwestiami w odniesieniu do świata wirtualnego, możemy odnieść wrażenie, że wolni to my jednak nie jesteśmy. O tym w książce pt. „**Internet. Czas się bać**” pisze **Wojciech Orliński**. Autor

w swojej publikacji stara się przekonać czytelników, że w epoce Internetu nie ma mowy o wolności, a cenzura jest tu bardziej dogłębna niż w czasach PRL-u. Według Orlińskiego sieć sprawiła, że straciliśmy m.in.: wolność wyboru i słowa, dostęp do informacji, prywatność, a także... pracę i kulturę. Autor zadaje pytania typu: jaką mamy wolność wyboru w Internecie, skoro Facebook zastrzega sobie prawo usunięcia profilu użytkownika bez podania żadnej przyczyny? Jak możemy mówić, że mamy nieograniczony dostęp do informacji, skoro wyszukiwarki internetowe pokazują nam tylko pewien wycinek wirtualnej rzeczywistości? Gdzie tu prywatność, skoro zdjęcia opublikowane na portalach społecznościowych mogą wszyscy widzieć, komentować je i przekazywać dalej? Jak można mówić o wolności słowa w Internecie, kiedy światowe koncerty (właściciele marek internetowych) decydują, jakie treści będą wyświetlane, a jakie nie? Orliński nie zostawia jednak swojego odbiorcy w nastroju fatalistycznym, bowiem w ostatnich dwóch rozdziałach książki pokazuje, jak możemy to wszystko odzyskać, nie rezygnując równocześnie z obecności w świecie wirtualnym.

***

Cześć. Mam na imię Jack. Mam sześć tygodni. Jestem najmniejszym bohaterem powieści **Dawn Barker** pt. „**Pęknięte odbicie**”. Mieszkam z tatą Tonym i mamą Anną w pięknym domu. Prawie cały swój czas, kiedy nie śpię (a mało śpię), spędzam z moją mamą. Kocham ją bardzo. Trochę się o mnie, karmi mnie pierśią, tuli w swoich ramionach... ale coś jest chyba nie tak. Bo w jednej chwili się uśmiecha do mnie, a za chwilę płacze, jest radosna, a po chwili patrzy gdzieś nieobecny wzrokiem. Tata prosi ją, by kiedy wreszcie zasnę, też się położyła. Ale ona nie może spać.

Dziś mama ma dobry dzień, uśmiecha się. Mówi, że pojedziemy na spacer. Ale zaraz, słyszałem, jak tata mówił, że dziś ma przyjechać babcia Ursula. Mamu, zapomniałaś? Dlaczego nie zaczekamy na babcię? O, jedziemy gdzieś samochodem... Mama wyciąga mnie z fotelika i bierze na ręce... Mamusi, jestem maleńkim dzieckiem, ale wiem, że nad to urwisko to nie powinnaś mnie zabierać, bo mogę ci wypaść. Mamu, uważaj, proszę...

Ta dramatyczna beletrystyczna powieść dotyczy bolesnego problemu depresji poporodowej, czynników, które mogą do niej prowadzić oraz skutków tej choroby dla całej rodziny.

Nieco historii

Turcja nigdy nie uznała rozbiorów Polski

Turcja należała do niewielu krajów, które nie uznały traktatów rozbiorowych. W czasie wizyt dyplomatycznych tureckie władze traktowały Polaków z szacunkiem, godnym przedstawicieli suwerennego, liczącego się na międzynarodowej arenie politycznej kraju.

Turcja i Szwajcaria to państwa, które oficjalnie nie uznały faktu zniknięcia I Rzeczypospolitej z mapy świata. Przez cały XIX wiek Turcja była bezpiecznym azylem dla wielu Polaków walczących z zaborcami (to tu znaleźli schronienie m.in. **Józef Bem** i **Michał Czajkowski**). Legenda mówi, że Turcy chcąc podkreślić fakt nieuznania rozbiorów Polski, przy każdej prezentacji dyplomatów na dworze sułtana powtarzali: „Poseł Lechistanu jeszcze nie przybył”. Ta sytuacja zawsze bardzo irytowała przedstawicieli państw zaborczych. Ciekawostką był też fakt przechowywania kluczy do polskiej ambasady w skarbcu sułtańskim. Tuż po odzyskaniu niepodległości, tj. w 1918 roku, klucze te sułtan przekazał Polakom. Turcy nie zaakceptowali rozbiorów z czysto politycznych powodów. Otóż Austria i Rosja to wspólni wrogowie, uważali oni, że „rozebranie” Polski doprowadziło do wybuchu wojny Rosji z Turcją. Poza tym nadal darzyli oni szacunkiem Polaków za postać **Jana III Sobieskiego** i przegraną bitwę pod Wiedniem.

***

Czy wiesz, że w 1939 r. Węgrzy odmówili Hitlerowi wspólnego ataku na Polskę?

Polsko-węgierska przyjaźń wystawiona została na próbę we wrześniu 1939 r. Wtedy to **Miklos Horthy**, stojący na czele rządu węgierskiego, odrzucił niemieckie żądania przepuszczenia wojsk hitlerowskich przeciw Polsce i zablokowania w ten sposób ostatniej drogi ucieczki polskim uchodźcom wojskowym. Rozkazał też zaminować tunele kolejowe i wysadzić je, gdyby Niemcy chcieli siłą przekroczyć granice Węgier. Wszystko podyktowane było wieloletnią przyjaźnią Węgrów z Polakami. Dzięki tej decyzji dziesiątki tysięcy cywilów i wojskowych mogło się wydostać z Polski przez Węgry i Rumunię. Aż do 1944 roku uchodźcy z Polski znajdowali na Węgrzech bezpieczny azyl, a polskie instytucje działały tam bez większych przeszkód.

Oprac. AK

Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Tyczynie

zaprasza na wykład
dr Zofii Brzechowkiej
pt. „Sztuka słowa wobec sztuki życia”

8 grudnia (wtorek), godz. 17.00
Salonik Literacki

W trakcie spotkania rozstrzygnięcie
konkursu
na Najlepszego Czytelnika 2015.

SERDECZNIE ZAPRASZAMY

(NIE)DOBRE KINO WG R. KAPLITY

Tych, którzy z niecierpliwością czekają na kolejny tekst Rafała Kaplity, musimy rozczarować - recenzji „(nie)dobrego” filmu nie przeczytają w tym numerze GT. Mamy za to małą niespodziankę - jest nią rozmowa z redaktorem filmowej rubryki.

Agnieszka Rożek-Janda: **Początkiem przyszłego roku minie pięć lat, odkąd współpracujesz z „Głosem Tyczyńska”, prowadząc rubrykę „(nie)Dobre kino według Rafała Kaplity”. Powiedz, skąd Twoje zainteresowanie filmem?**

Rafał Kaplita: *Myślę, że z pewnymi naszymi pasjami po prostu się rodzimy. Od dziecka lubię oglądać filmy. A z filmami jest tak, że im więcej ich oglądasz, tym mocniej się nimi interesujesz. Znajdujesz wtedy odniesienia do innych tytułów, rozpoznajesz styl twórcy. Poza tym lubię się dowiadywać nowego. Z filmów można się dużo nauczyć. Miłość do kina spotęgowały też studia filmoznawcze. Spojrzałem na temat z zupełnie innej perspektywy.*

Film, który na długo zapadł Ci w pamięć...

Jest takich wiele. Do filmów mam dobrą pamięć. Nawet po latach pamiętam szczegóły. Ostatnio film, który został mi w głowie to „Zatrzymane życie”. O człowieku, który, uwaga, zajmował się poszukiwaniem krewnych samotnie zmarłych osób. I wyobraź sobie teraz finał, kiedy dzięki niemu na pogrzeb samotnego alkoholika przychodzi cała jego rodzina i znajomi, a na jego własnym nie ma nikogo...

Którego reżysera cenisz najbardziej i za co?

Mam takich przynajmniej kilku. Clinta Eastwooda, bo blisko mi do jego światopoglądu. Innymi słowy bohaterowie jego filmów, to postacie, które doskonale rozumiem. Johna Forda cenię za jego miłość do westernów, którą widać na ekranie; Charliego Chaplina za to, że w jednej, minutowej scenie potrafił pokazać tyle, ile dziś pokazuje się w kwadrans; Akira Kurosawę, bo robił piękne wizualnie filmy i wspaniale mitologizował średniowieczną Japonię. Śledzę też każde kolejne dokonania Quentina Tarantino, bo to człowiek z pasją, jakich dziś w Hollywood wręcz ze świecą szukać.

Co według Ciebie wyróżnia współczesne polskie kino na tle innych?

Może nie powinienem tego mówić, ale nasza kinematografia ostatnimi czasy właśnie niczym szczególnym się nie wyróżnia. Owszem, pojawiają się od czasu do czasu dobre filmy, ale nie ma ich w skali roku wiele. Mieliśmy niedawno „Bogów”. Bardzo dobry film, ale co go wyróżnia? To, że został zrobiony w amerykańskim duchu, jak wcześniejsze i też dobre „Listy do M”? Marne pocieszenie, nie uważasz? Kiedyś mieliśmy jedną z najlepszych kinematografii na świecie. Mieliśmy Wajdę, Zanussiego, Kieślowskiego, Kutza, Munka, Kawalerowicza, Hasa, Bareję. A teraz kogo mamy? No dobra, jest Smarzowski.

Klasyczny widz, idąc do kina na film nie ma specjalistycznej wiedzy o tym, jak powinien wyglądać dobry film. Wychodząc z kina po projekcji filmu, mówimy: „(nie)podobał mi się”. Mówiąc tak kierujemy się zazwyczaj ogólnymi wrażeniami albo podobała nam się gra aktora, albo muzyka była bardzo przemawiająca. Jakie cechy powinien spełniać film, by można było powiedzieć o nim, że jest dobry warsztatowo?

Mirosław Przylipiak napisał kiedyś świetną książkę „Kino Stylu Zerowego”. Upraszczając nieco temat wyjaśnię, że „styl zerowy” to według niego taki, w którym nie zauważasz warsztatu właśnie. I dla mnie taki warsztat

jest najlepszy. W pewnym sensie niewidzialny. Na przykład gra aktorska. Jeśli widzisz, czujesz, że ktoś „gra”, to znaczy, że nie gra dobrze. I tak samo można myśleć o montażu i innych składowych filmu.

Najlepsze według Ciebie filmy „wszechczasów”...

Chyba nie potrafiłbym wskazać grupy najlepszych filmów. Od tego bardziej wiarygodne byłyby pewnie różnego rodzaju rankingi. Łatwiej byłoby mi wskazać grupę moich ulubionych filmów, czyli tych, do których często wracam. Z racji mojego zamiłowania do starszego kina byłyby to na pewno „Rio Bravo”, „Dobry, zły i brzydki”, „Światła Wielkiego Miasta”, z późniejszych „Bez przebaczenia” i zupełnie niedawne „Gran Torino”.

Czy udało Ci się połączyć pasję, jaką jest dla Ciebie film, z życiem zawodowym?

W jakimś momencie mojego życia - tak. W okresie studiów pracowałem w Regionalnej Fundacji Filmowej prowadzącej m.in. Kino Zorza. Robiłem tam praktycznie wszystko, co tylko można. Po blisko pięciu latach, robiąc już nieco inne rzeczy, nie oderwałem się zupełnie od kina. Prowadziłem dwa Dyskusyjne Kluby Filmowe: „DKF Klaps” w Wojewódzkim Domu Kultury i „Oponotekę” w Kinie Kosmos w Dębicy. Podczas pracy w rzeszowskim Multikinie zobaczyłem, jak wielka przepaść dzieli jednosalowe, miejscowe małe kino od kina należącego do ogólnopolskiej sieci, a co za tym idzie - korporacji. Po jakimś czasie wróciłem znów do Zorzy i w zasadzie dopiero teraz, kiedy nie pracuję już w żadnym kinie, można powiedzieć, że pasji z życiem zawodowym już nie łączę. Jedynym spoiwem może być tu pisanie recenzji filmowych. Traktuję to jednak, jako „efekt uboczny” pasji, a nie misję zawodową.

R. Kaplita w rozmowie z A. Rożek-Jandą. Fot. A. Kustra

Jakie tytuły filmów wchodzących na ekrany w listopadzie i grudniu powinny wzbudzić nasze zainteresowanie?

Znów w grę wchodzi nasze gusta. Tym, którzy lubią dobrą akcję, na pewno trzeba będzie polecić nowego Bondę, czyli „Spectre” (premiera 6 listopada). Tym, którzy lubią komediowo-romantyczne klimaty, spodobać się „Listy do M. 2” (13 listopada). Fani prawdziwych historii powinni obejrzeć „Most Szpiegów” Spielberga, który zresztą był w znacznej mierze kręcony we Wrocławiu. Na uwagę powinny również zasługiwać: „Steve Jobs”, „Makbet” z Fassbenderem i nowe „Gwiezdne Wojny”. To zresztą powinien być finansowy hit roku. Kina już rozpoczęły sprzedaż biletów.

Serdecznie dziękuję za rozmowę.

Z R. Kaplitą rozmawiała A. Rożek-Janda

TOMASZ CHLEBEK

„Stary Tyczyn Nowym Okiem”

Stowarzyszenie Młodzieżowe Centrum Współpracy w ramach Programu „Działaj Lokalnie” realizuje projekt

„Stary Tyczyn Nowym Okiem”, dzięki któremu zorganizowaliśmy szereg działań. Jednym z nich było ogłoszenie konkursu fotograficznego (pod takim samym tytułem jak projekt) ukazującego zmiany, jakie zaszły na terenie naszej Gminy przez szereg lat. Aby pomóc osobom, które chciały uczestniczyć w konkursie, zorganizowaliśmy warsztaty fotograficzne z zawodowym fotografem **Maciejem Terpińskim**. Uczestnicy tych zajęć zgodnie stwierdzili, że były one profesjonalnie prowadzone i bardzo pomogły im w przygotowaniu prac konkursowych.

21 października br. odbył się wernisaż prac zgłoszonych na konkurs. Podczas jego trwania wręczyliśmy nagrody laureatom wybranym przez jury. Następnie wysłuchaliśmy prelekcji **Zofii Domino** na temat zmian, jakie się dokonały na terenie Tyczyna i okolic na przestrzeni lat. W swoim wystąpieniu pani Domino odnosiła się do prac uczestników. Był to bardzo miły śródowy wieczór, spędzony w Centrum Dziedzictwa Kulturowego i Informacji Turystycznej w Tyczynie, podczas którego zamknęliśmy pierwszy etap projektu.

Kolejnym ważnym punktem projektu „Stary Tyczyn Nowym Okiem” było wybranie w centrum Tyczyna miejsca, w którym zaprezentujemy nasz projekt i który później będzie służył mieszkańcom jako punkt informacyjny. Takie miejsce powstało we współpracy z Gminą Tyczyn obok budynku Urzędu Miejskiego. Składają się na nie trzy dwustronne gabloty, w których obecnie można zobaczyć wystawę prac konkursowych. Po zakończeniu projektu dwie gabloty będą wykorzystane jako Gminny Punkt Informacji, a w trzeciej będziemy umieszczać informacje o działaniach naszego stowarzyszenia.

Fotografia Karoliny Kocój zdobyła pierwsze miejsce w konkursie „Stary Tyczyn Nowym Okiem”. Wszystkie nagrodzone prace można obejrzeć w gablotach znajdujących się obok budynku Urzędu Miejskiego w Tyczynie

Serdecznie dziękujemy wszystkim osobom zaangażowanym w realizację projektu „Stary Tyczyn Nowym Okiem”: panu burmistrzowi **Januszowi Skotnickiemu**, **Lokalne Grupy Działania „Dolina Strugu”**, paniom **Zakii Cieśllickiej-Majce i Zofii Domino** oraz naszym koordynatorom **Adamowi Ptaśńskiemu i Marcie Zurek** z Fundacji Generator Inspiracji z Futomy.

KAMILA RODAK

Umykający świat w malarstwie Wiktora Koniwa

„Gdzie mój świat Katarynki i lalki z gałganka fujarki z wierzby gry w zielone i skakanki ...”

A. M. Nowak

Poznałam go przed kilku laty. Skromny, cichy, mało mówny. Przemówił do nas swoimi obrazami. Pokazał świat, którego już nie ma. Mieszka w Kałuszu, na Ukrainie, tuż za wschodnią granicą. Dobrze znany i ceniony na Dolnym Śląsku, na Podkarpaciu nigdy nie wystawiał swoich obrazów.

I tak oto 15 października br. w szare, jesienne popołudnie zaprosił nas Wiktor do swojego, barwnego świata. Są w nim góry, leśne dukty stare, garbate chatki, kwitnące łąki, stogi siana jakże inne od naszych. Jest też motyw polski, pejzaże Dolnego Śląska tajemnicze ruiny, zamek Grodziec. To plon wędrówek po miejscach zapomnianych i ulubionych, górskich ścieżkach.

Autorka tekstu podczas rozmowy z artystą.
Fot. Z. Cieśllicka-Majka

Wiktor odnajduje piękno w tym, co potocznie uznawane jest za stare, niemodne, brzydkie. Na swoich płótnach, jak kronikarz, zapisuje umykający świat. Piękne są krzywe płoty, pochylone chaty. Zakola rzeki, którą ukochał, łąki pełne polnych kwiatów z kościółkiem na horyzoncie. Maluje od dwudziestu lat, samotnik z duszą romantyka. Każdy obraz to osobna historia ludzi, przyrody, świata. Jego impresje są ciepłe, delikatne niczym muśnięcie skrzydeł motyla, a za chwilę groźne, nawet drapieżne.

Urzeczony pięknem starej zabudowy Tyczyna chciał namalować panoramę miasta, ale przeszkodził deszcz i brak czasu. To nic. On jeszcze tu wróci, aby zatrzymać nasz umykający świat w swoich obrazach. Obiecał.

Jedna z prac W. Koniwa

ZAPRASZAJĄ *** ZAPRASZAJĄ

WARSZTATY

Grupa nieformalna *Żyj kolorowo*, Gmina Tyczyn, Młodzieżowe Centrum Współpracy i Centrum Dziedzictwa Kulturowego i Informacji Turystycznej

zapraszają na

warsztaty makijażu
z **MARTĄ KWOLEK**
w ramach projektu
pt. Chodź pomaluj świat!

15 grudnia (wtorek), godz. 16⁰⁰

Zapisy pod nr. tel. (17) 23-02-327.

Miejsce warsztatów: CDKIIT, Tyczyn ul. Grunwaldzka 29.

KSIAŻKA

Dyskusyjny Klub Książki zaprasza Klubowiczów na kolejne spotkanie.

30 listopada br., godz. 10.00,
Salonik Literacki
przy MiGBP w Tyczynie.

Będziemy rozmawiać o książce
Angeliki Kuźniak pt. „Papusza”.

SPEKTAKL

Grupa Miłośników Teatru,
Towarzystwo Miłośników Ziemi Tyczyńskiej
oraz Centrum Dziedzictwa Kulturowego i Informacji
Turystycznej w Tyczynie

serdecznie zapraszają
na finał projektu edukacji teatralnej w postaci
straszego spektaklu teatralnego pt.:

Horror ... aaaaaa ... w teatrze "

29.11.2015 r. (niedziela), godz. 16⁰⁰
CDKIIT w Tyczynie, ul. Grunwaldzka 29,

Wstęp wolny!

„Projekt dofinansowany z dotacji przyznanej ze środków konkursu „Akademia Aktywnych Obywateli - Podkarpackie Inicjatywy Lokalne”, który realizowany jest w ramach Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, nadzorowanego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej oraz Regionalnych Operatorów: Stowarzyszenie Dębicki Klub Biznesu, Fundacja Generator Inspiracji, Fundacja Fundusz Lokalny SMK, Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie „Partnerstwo dla Ziemi Nizańskiej”

WYSTAWA

„Ku Niepodległej”

**Wystawa militariów z okresu I wojny światowej
z kolekcji Tomasza Gaździka**

10 listopada-15 grudnia 2015 r.

Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Tyczynie

SERDECZNIE ZAPRASZAMY

Ku Niepodległej to wystawa, na którą zaprasza Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Tyczynie. Na ekspozycję składają się oryginalne przedmioty używane przez żołnierzy podczas I wojny światowej (m.in. sprzączka i nóż wykute w budziwojskiej kuźni, odznaka Dywizjonu Huzarów Śmierci, legionowa obrączka, „papuga” - nożyce do cięcia drutu kolczastego i wiele innych). Ekspozycje pochodzą ze zbiorów rzeszowskiego kolekcjonera **Tomasza Gaździka**.

Zapraszamy w godzinach otwarcia biblioteki.

FINAŁ PROJEKTU

Grupa nieformalna *Żyj kolorowo*
oraz Gmina Tyczyn, Młodzieżowe Centrum Współpracy
i Centrum Dziedzictwa Kulturowego i Informacji
Turystycznej w Tyczynie
zapraszają na finał projektu edukacji malarskiej

„CHODŹ POMALUJ ŚWIAT”

W programie:

- o wernisaż wystawy prac uczestników warsztatów
- o projekcja filmu krótkometrażowego o projekcie „Chodź pomaluj świat”
- o pyszny poczęstunek

17.12 (czwartek) godz. 17.00

Projekt edukacji artystycznej „Chodź pomaluj świat” dofinansowano ze środków Programu „Działaj Lokalnie IX” Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności realizowanego przez Akademię Rozwoju Filantropii w Polsce” oraz Ośrodek Działaj Lokalnie Fundacji Generator Inspiracji

OGŁOSZENIA

Szukam pracy jako opiekunka do dziecka lub osoby starszej na terenie Tyczyna lub okolic.

Tel. **570-044-947**

Nauczycielka języka polskiego, logopeda podejmie się opieki nad dzieckiem lub osobą chorą.

Tel. **691-735-113**

Korepetycje z języka włoskiego.

Tel. **696-500-928**

Sprzedam mieszkanie w bloku w Tyczynie.

Tel. **604-969-509, 698-752-985**

KALENDARZ WYWOZU ODPADÓW W GRUDNIU

MIASTO TYCZYN

Odbiór odpadów w **poniedziałki**.

- Zmieszane odpady komunalne, popiół i żużel:
7 i 21 grudnia.
- Tworzywa sztuczne, metale, opakowania wielomateriałowe, makulatura, szkło, odpady ulegające biodegradacji: **7 grudnia.**

BOREK STARY, HERMANOWA

Odbiór odpadów we **wtorki**.

- Zmieszane odpady komunalne, popiół i żużel:
8 i 22 grudnia.
- Tworzywa sztuczne, metale, opakowania wielomateriałowe, makulatura, szkło, odpady ulegające biodegradacji: **8 grudnia.**

KIELNAROWA, MATYSÓWKA

Odbiór odpadów w **środy**.

- Zmieszane odpady komunalne, popiół i żużel:
9 i 23 grudnia
- Tworzywa sztuczne, metale, opakowania wielomateriałowe, makulatura, szkło, odpady ulegające biodegradacji: **9 grudnia.**

Telefoniczna Informacja
Gospodarcza 194-34
Medyczna 194-39
szukasz informacji...
zadzwoń do "r-BIT-u"

608-439-955

Pod tym numerem można **całodobowo przez 7 dni w tygodniu** zgłaszać **przypadki awarii sieci wodociągowo-kanalizacyjnej** obsługiwanej przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Eko-Strug” w Tyczynie.

W godzinach pracy Spółki awarie można również zgłaszać pod numerami telefonów:

(17) 22-19-312, (17) 22-19-360

MAX ELEKTRO

- Pralki
- Kuchenki
- Chłodziarki
- Zamrażarki
- Telewizory

Zaprasza sklep „Mewa”

Tyczyn, ul. Grunwaldzka 39A

Tel. (17) 22-91-444 lub 881-540-700

WYPRZEDAŻ

Rowery, skutery, kosiarki, traktorki, glebogryzarki

Zaprasza sklep „Mewa”

Tyczyn, ul. Grunwaldzka 39A

Tel. (17) 22-91-444 lub 881-540-700

Numer 12.
„Głosu Tyczyna”
ukáže się z datą
20.12.2015 r.

Texty można przysyłać do **8 grudnia** br. e-mailem na adres redakcji: **glostyczyna@tyczyn.pl** lub składać osobiście w siedzibie redakcji: **Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna, ul. Mickiewicza 1, 36-020 Tyczyn, tel. (17) 22-19-410**, w godz. pracy biblioteki lub w **Urzędzie Miejskim w Tyczynie, ul. Rynek 18, pok. 24 (I p.)**.

FIRMA PLUS
Janusz Chruszcz Borek Stary 89b
Tel. 601-466-222

- **Montaż Instalacji LPG** do 5 lat gwarancji
- **Kosmetyka samochodowa:**
  - polerowanie lakieru
  - czyszczenie tapicerek
  - woskowanie.

Zapraszam!

GŁOS TYCZYNA

- miesięcznik. Redaguje Kolegium w składzie: **Alicja Kustra** - redaktor naczelna, **Zofia Matys, Ewa Kocur, Elżbieta Domino, Agnieszka Rożek-Janda**. Stali współpracownicy: **Monika Dziadura, Anna Pondo, Rafał Kapłita, Alicja Kochanowicz-Grabuś, Ewelina Kloc, Beata Byczyńska-Gruca**.

Wydawca: Urząd Miejski w Tyczynie przy współudziale Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury, Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej. **Adres Wydawcy:** Urząd Miejski, 36-020 Tyczyn, ul. Rynek 18, tel. (17) 22-19-310, e-mail: **glostyczyna@tyczyn.pl; www.tyczyn.pl**; **Adres redakcji:** MiGBP w Tyczynie, ul. Mickiewicza 1, 36-020 Tyczyn, tel. (17) 22-19-410. **Skład i lamanie:** MiGBP w Tyczynie. **Druk:** Drukarnia „Kolor”, Tyczyn, ul. Kościuszki 4a, tel. (17) 22-99-345. **Redakcja** zastrzega sobie prawo skracania i adiustacji publikowanych tekstów oraz korespondencji, a także opatrywania ich własnymi tytułami. Wydawca nie zwraca niezamówionych materiałów i nie odpowiada za treść ogłoszeń. Poglądy wyrażane w artykułach są poglądami ich Autorów, a nie Wydawcy.

ISSN 1231-4609

GŁOS DLA DZIECI

Oprac. MIGBP w Tyczynie (www.tyczyn-biblioteka.pl)
Dodatek do 11. numeru „Głosu Tyczyna” (11/2015)

Marta Jakubiec, Święty Mikołaj

Jak co roku szóstego grudnia święty Mikołaj ma najwięcej pracy, musi bowiem rozwieźć ogromną ilość prezentów. A czekają na niego dzieci na całym świecie.

I tym razem święty nałożył ciepły kożuch, wsiadł do sań wypełnionych podarunkami i pokrzykując ze śmiechem na renifery, ruszył w drogę. Nucąc wesoło, wyjeżdżał właśnie z lasu, gdy nagle zobaczył na drodze małego skrzata.

- Co tu robisz, przyjacielu? - spytał ludzika.

- Szukam drzewka, na którym powiesiłem swoją upraną czapkę – odrzekł smutnie krasnal, rozglądając się wokół.

- Może znajdę ci coś w zamian? - zaproponował Mikołaj i już zaczął szukać odpowiedniego prezentu w swoim worku.

- Z całego serca dziękuję ci, święty Mikołaju, ale moja czapka jest wyjątkowa. To czapka niewidka. Bez niej stracę moc krasnala – mówił z płaczem skrzat.

- To się narobiło... - zamyślił się święty Mikołaj. - Zapewne drzewko powędrowało pod czyjś dach... Tylko gdzie je odnaleźć? Wsiadaj, krasnalu, podrzucę cię do wioski – zaproponował święty.

Karzełek wdzięczny za okazaną pomoc usadowił się obok świętego Mikołaja. Mijali lasy, przejeżdżali przez góry, doliny, aż wreszcie zaczęli się zbliżać do wioski.

- O, widać już dym z kominów i słychać szczekanie psów! – podekscytowany skrzat aż wstał z sań.

- Ho, ho, ho - wołał święty Mikołaj. - Nareszcie! Musimy zdążyć, zanim zapadnie mrok.

Sanie przyspieszyły i... ni stąd, ni zowąd stanęły przed wielką zaspą śniegu.

- Och! - wykrzyknął karzełek. - I co teraz?

- Hmm... - święty Mikołaj pocierał brodę ręką. - Jest zbyt późno, byśmy mogli jechać okrężną drogą, a przebić się przez przeszkodę nie ma szans. Gdyby tak mieć łopatę... - rozmyślał głośno. Niestety, w górze upominków dla łopaty zabrakło miejsca.

- Służę pomocą - odezwał się nagle głos w zapadającym świetle dnia.

- Bałwanek? - święty Mikołaj zdziwił się, że śniegowa postać stojąca obok ożyła, ale tego wieczoru wszystko było możliwe. Bałwan za pomocą łopaty i miotły sprytnie rozprawił się ze śnieżną zaporą.

- Dziękuję ci, kolego. Czym mogę się odwdzińczyć? - zapytał święty.

- Marzą mi się łyżwy i śmiganie po lodowisku – nieśmiało powiedział bałwanek.

- Proszę bardzo - uśmiechnął się Mikołaj, podając bałwanowi podarunek.

Renifery ponownie ruszyły, by za chwilę zatrzymać się przy pierwszym domu.

- Dam ci znać, jeśli gdzieś ujrzę twoją zgubę - powiedział Mikołaj do skrzata, znikając w drzwiach pierwszego domku.

I tak święty roznosił prezenty wśród śmiechów i szczęścia, aż do chwili, kiedy w jednym z ostatnich już domów zamiast radości zastał płacz.

- Nie chcemy żadnych prezentów – mówili domownicy.

- Ale jak to? Dlaczego? - zdziwił się święty Mikołaj. - Wyraźnie mam napisany adres.

- Nasz największy skarb zniknął – powiedziała gospodyni płacząc. - Nie mamy się z czego cieszyć. Sami tego nie możemy pojąć... Antoś ubierał choinkę, byliśmy obok i nagle... zniknął. Została tylko jakaś malutka czapeczka.

Święty Mikołaj kiwnięciem palca przywołał skrzata. Ten uradowany rozpoznał w czapce swoją niewidkę, wypowiedział jakieś niezbrane słowo i... chłopiec nie wiadomo skąd znalazł się w domu.

- Kochanie, dlaczego się schowałeś? - rozradowana mama zaczęła przytulać synka. - Nie wiesz, jak bardzo się martwiliśmy.

- Ale ja się nigdzie nie schowałem, cały czas byłem w domu – odparł chłopczyk i zaczął kręcić się koło prezentów przywiezionych przez świętego staruszka.

Święty Mikołaj chciał coś szepnąć na ucho krasnalowi, ale tym razem karzełek po włożeniu czapki rozpląnął się w powietrzu.

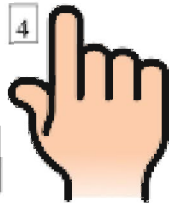
- Co za noc, co za noc... - mruczał święty Mikołaj, patrząc w rozgwieżdżone niebo.

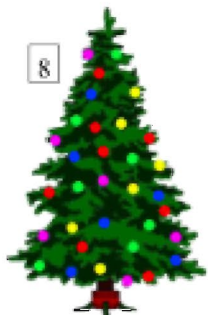
Rozwiąż krzyżówkę. Jej rozwiązanie jest związane z dniem 6 grudnia.

18

5

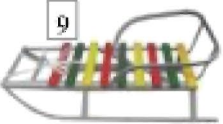
4

13

8

7

14 **Karp**

9

15

11

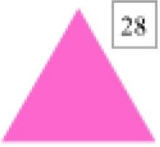
17

21

22

16

24

28

25

20

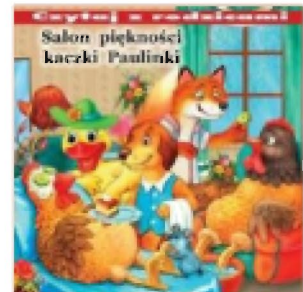
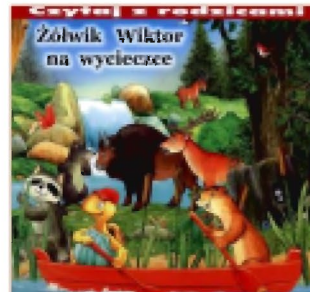
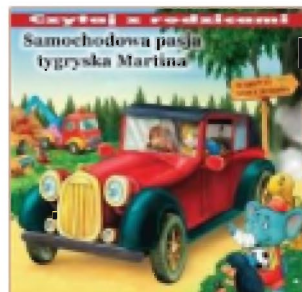
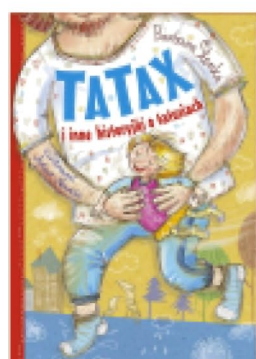
27

19

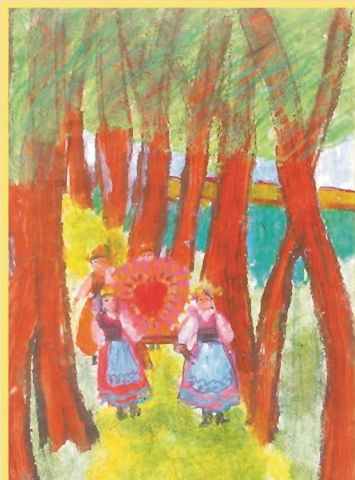
23

26

Naszym Małym Czytelnikom polecamy kolejne książki na długie jesienne wieczory.

Prace laureatów konkursu plastycznego pt. „Piękno naszej Ziemi Tyczyńskiej

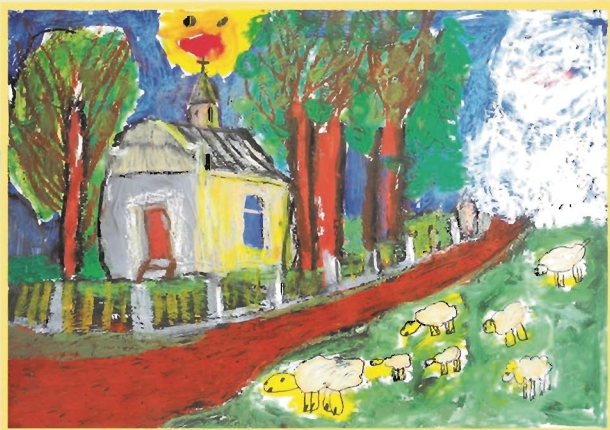
Kat. kl. 4-6: 1. miejsce – Gabriela Hatoń, SP Kielnarowa

Kat. kl. 0-3: 2. miejsce – Maja Trzyna, SP Borek Stary

Kat. kl. 4-6: 1. miejsce – Gabriela Hatoń,

Kat. kl. 0-3: 2. miejsce – Julia Baran, SP Kielnarowa

Kat. kl. 0-3: 1. miejsce – Weronika Stybak, SP Hermanowa

Kat. kl. 0-3: 1. miejsce – Jakub Bąk, SP Matysówka

Kat. kl. 0-3: 1. miejsce – Szymon Arabasz, SP Tyczyn

Kat. gimnazjum: 1. miejsce – Adrianna Liskowicz,
Gimnazjum im. św. Jana Pawła II, Tyczyn

Kat. kl. 0-3: 1. miejsce – Zuzia Skomra, SP Matysówka

Kat. kl. 0-3: 1. miejsce – Dominik Pańczak, SP Matysówka

Dom Ludowy poświęcił proboszcz parafii w Borku Starym ks. Adam Pietrucha

7 listopada — otwarcie Domu Ludowego w Borku Starym

Występy przedszkolaków i uczniów SP w Borku Starym bardzo podobały się publiczności

Borkowianie podczas występu na własnej scenie

Sołtys Borku Starego Stanisław Wojturski